

Årsrapport 2019

Innhold

01. Direktøren har ordet	3
Året som gikk	4
02. Om HL-senteret	7
Forskning	8
Undervisning	12
Utstillinger	16
DEMBRA	18
Dokumentasjon	21
Kommunikasjon og arrangementer	24
MINO	28
03. Styrets beretning	30
Styrets sammensetning	31
Økonomi	32
Arbeidsmiljø	33
Viktige saker	34
04. Årsregnskap og balanse	37
Revisors beretning	48
05. Utvalgte publikasjoner	49
06. Utvalgte foredrag og taler	52
07. Utvalgte arrangementer	57
08. HL-senterets ansatte 2019	61

01

Direktøren har ordet

*Byggingen har sannelig
satt sin koloritt på arbeidsdagen,
med brønnboring, støy og
sprengning og bulder og brak.*

Guri Hjeltnes, direktør

ÅRET SOM GIKK

Første spadetak er tatt

2019 ble året vi satte spaden i jorda for tilbygget MINO, startet en ny foredragsserie om andre verdenskrig – denne gangen sett utenfra, lanserte bok om konspirasjonsteorier og skapte utstillinger med sterk brukermedvirkning.

Høsten 2019 ble nordsiden av HL-senteret omgjort til en byggeplass. Vi gleder oss over at det nye tilbygget, MINO, tegnet av Transborder Studio, vil stå ferdig tidlig i 2021, med åpning når vi har fått innredning og åpningsutstilling på plass. Finansieringen av MINO er sikret av regjeringen, Statsbygg er byggherre og OBAS Øst er entreprenør. Byggingen har sannelig satt sin koloritt på arbeidsdagen, med brønnboring, støy og sprengning og bulder og brak, et og annet strømbrydd – rett og slett mye nytt for en forsknings- og formidlingsinstitusjon!

MINO vil romme utstillinger om minoriteters levekår og ulike samtidstemaer, og på huset er en rekke grupper entusiastisk i sving for å fylle tilbygget med innhold. Våren 2019 gjennomførte senteret flere dagssamlinger der alle ansatte var invitert med for å la seg inspirere på en idédugnad om hva MINO skal inneholde, ved å løfte fram vår samlede kunnskap og kompetanse. Vi la workshopene hos tre gode kolleger i museumsverdenen for å lære av deres erfaringer og arbeidsmåter og lot deretter ideene myldre. Ellers på HL-senteret var det selvfølgelig vanlig travel virksomhet, som alltid. I 2019 hadde HL-senteret besøk av 200 skoleelever i gjennom-

I sving i Arendal

HL-senterets direktør Guri Hjeltnes og administrativ leder Nina Lyng-Vagstein.

snitt hver uke til ulike pedagogiske opplegg, som vår driftige undervisningsavdeling tok imot. Når skolebesøkene er hos oss, er det liv og aktivitet i alle husets etasjer! Undervisningsavdelingen bygde, bokstavelig talt, og rigget et innovativt undervisningsrom om norsk-samisk historie, hvor skoleklasser har museumsverksted og selv lager en utstilling – som står til neste klasse kommer og lager ny utstilling.

Forskningsavdelingen har hatt et aktivt år med sine større og mindre forskningsprosjekter, faglige seminarer og konferanser og videre internasjonalt samarbeid. Bibliotek- og dokumentasjons-

avdelingen har utvidet både boksamling og arkivsamlinger, og utstillingsarbeidet på huset har vært spennende og variert.

HL-senterets administrasjon har håndtert et betydelig antall saker, søknader og henvendelser fra en lang rekke instanser i inn- og utland. Påtrykket fra allmennhet og offentlighet har økt med stor kraft de senere år, samtidig som mengden prosjekter innen og mellom senterets ulike avdelinger har blitt mange og mer kompliserte å håndtere.

HL-senteret hadde i 2019 om lag 60 arrangementer som omfatter et stort spenn fra overfylte

Her kommer MINO!

Slik så byggeplassen ut i oktober 2019.

søndagsforedrag for den interesserte allmennhet til rene forskningsseminarer og fagkonferanser, til boklanseringer, pressekonferanser, konserter og teater – med mange bidrag fra staben selv.

Siste uke før jul ønsket HL-senteret velkommen til møte i det nye internasjonale nettverket The Global Consortium on Bigotry and Hate, som samlet eksperter på folkemord, fordommer og ekstremisme fra flere kontinenter. Samtidig gjestet historikeren Deborah Lipstadt oss, med besøk og omvisning på HL-senteret og et foredrag og samtale i Litteraturhuset i Oslo. Anledningen var den internasjonalt anlagte foredragsserien «Andre verdenskrig – gjensyn og dypdykk», som HL-senteret og Universitetet i Tromsø – Norges arktiske universitet, støttet av Eckbos Legat, startet høsten 2019. Serien fortsetter inn i markeringen av frigjøringsjubileet i 2020.

På tampen av året vekslet Odd Einar Dørum og Liv Berit Tessem stafettspinnen som leder

for HL-senterets venneforening. Dørum takket av etter ti aktive år – hjertelig takk til Dørum for innsatsen, og lykke til for Tessem og hennes nye styre i venneforeningen. I 2020 fyller HL-senteret 20 år. 2020 blir virkelig et år å se fram til. Men nå – vel blåst til alle ansatte for intenst arbeid og samarbeid i 2019. Tusen takk for innsatsen!

Guri Hjeltnes, direktør

MINO vil romme utstillinger om minoriteters levekår og ulike samtids-temaer, og på huset er en rekke grupper entusiastisk i sving for å fylle tilbygget med innhold.

Gjensyn og dypdykk. HL-senterets direktør Guri Hjeltnes (t.h.) intervjuer Holocaust-historiker og Eichmann-ekspert Deborah Lipstadt før foredraget hennes på Litteraturhuset i Oslo. Intervjuet finner du på vår YouTube-kanal.

Praktfull relansering

I november kom Oskar Mendelsohns storverk *Jødenes historie i Norge* i ny skrud. Lanseringen foregikk på HL-senteret. Her leder Øivind Kopperud (t.v.) en samtale mellom Hans Fredrik Dahl, Vibeke Kieding Banik og Mats Tangestuen.

Globalt nettverk mot hat

Det nyopprettede nettverket The Global Consortium on Bigotry and Hate møttes på HL-senteret i desember med deltakere fra blant annet Sør-Afrika, USA, Argentina og Russland. Her fra samtalen mellom antropolog Ivar Bjørklund og sosiolog Mette Andersson etter et foredrag av amerikanske Alexander Hinton, sosiologen som startet nettverket.

Siste dans i Gamle festsal

Sommeren 2019 tok HL-senteret og Universitetet i Oslo en pause fra sitt mangeårige samarbeid om okkupasjonsforedragsserien. Her ønsker universitetets rektor, Svein Stølen, velkommen til Tore Pryser's lørdagsforedrag om Geldmacher i mars.

02

Om HL-senteret

*HL-senteret skal være
lett tilgjengelig og møte alle
aktører som ønsker å
bruke kompetansen vår.*

Redaksjonen

FORSKNING

Samtid og historie i samspill

HL-senterets forskning sikter mot å øke kunnskapen om Holocaust og nye og historiske former for fordommer, diskriminering og rasisme rettet mot minoriteter.

Senterets forskning kan inndeles i fem felt – jødisk historie og antisemittisme; Holocaust og okkupasjons-tid; minoriteters vilkår i moderne samfunn; konspira-sjonsteorier og fiendebilde-konstruksjoner; sammen-lignende studier av folkemord, menneskerettighets-brudd og minoritetsvern.

Jødisk identitet i Norge

Forskningsprosjektet «Negotiating Jewish Identity – Jewish Life in 21st Century Norway», finansiert av Norges forskningsråd (NFR), har et overordnet mål om å etablere ny kunnskap om kulturelle og sosiale praksiser og erfaringer blant jøder i samtidens Norge. Prosjektet gjennomførte i 2019 en spørre-

Alexa Døving under møtet i det internasjonale nettverket «The Global Consortium on Bigotry and Hate.»

undersøkelse og gjorde flere intervjuer med jøder i Oslo og Trondheim, og har fulgt unge jøder som deltar på ulike nettverkssamlinger.

Felles for de ulike delstudiene er at de viser en omfattende bevissthet om jødiske tradisjoner, samtidig som de interne synspunktene på hva de ulike tradisjonene betyr, er langt fra entydige. Studiene avdekker eksempelvis spenninger mellom institusjonell ortodoksi og holdninger til kvinners posisjon. Mangfold til tross, en jødisk identitet ser ut til henge tett sammen med en eksistensiell opplevelse av å vite at man har tilgang til å delta i et jødisk fellesskap når behovet måtte være der. I tillegg er globale nettverk av betydning for hva slags kulturelle repertoarer som inngår i en norsk-jødisk identitet. Historiebevissthet knyttet til Holocaust ser også ut til å styrke den jødiske erfaringen. Prosjektet leverte en skisse til en antologi høsten 2019.

HL-senterets undersøkelse «Befolkningens holdninger til jøder og muslimer i Norge 2017» har ligget til grunn for videre forskning både i 2018 og 2019. To studier av tallene som omhandler muslimer ble ferdigstilt i 2019 og viser til ulike mekanismer som kan forklare omfanget av fordommer mot denne minoriteten.

Antisemittismens omskiftelighet

Prosjektgruppen for det NFR-finansierte forskningsprosjektet «Shifting Boundaries. Definitions, Expressions and Consequences of Antisemitism in Contemporary Norway» har i 2019 hovedsaklig

arbeidet med å ferdigstille antologien *The Shifting Boundaries of Prejudice. Antisemitism and Islamophobia in Contemporary Norway*, som publiseres av Scandinavian University Press (Universitetsforlaget) våren 2020.

I november var gruppen medarrangør på et fagseminar ved og sammen med Jødisk Museum i Oslo om antisemittisme, der fem forskere fra prosjektet presenterte tilnærminger og resultater av sin pågående forskning.

HL-senteret ønsker å internasjonalisere den kompetansen som fagmiljøet har opparbeidet, basert på det omfattende arbeidet med to holdningsundersøkelser om antisemittisme (2012 og 2017). Dette er bakgrunnen både for publikasjonen *The Shifting Boundaries of Prejudice. Antisemitism and Islamophobia in Contemporary Norway* og deltakelse i nettverket «Global Consortium on Bigotry and Hate».

I Arendal

I 2019 ga Terje Emberland (t.v.) ut boken *Hva er konspirasjonsteorier?* sammen med NTNU-kollega Asbjørn Dyrendal. Det resulterte i en enorm etterspørsel etter foredrag om boken – til sammen holdt Emberland tretti. Her fra foredraget på et arrangement i regi av av Bibliotekforeningen under Arendalsuka.

Minoritetsvern og folkemord

Prosjektet «Minority Protection and Mass Atrocity Prevention» har i tre år arbeidet med spørsmål knyttet til massive menneskerettighetsbrudd mot minoriteter og hvordan slike kan forebygges. Forskningen har særlig sett på forfølgelsen av Rohingyaminoriteten i Myanmar. Internasjonale konferanser og workshops har gitt prosjektet et tverrfaglig og komparativt perspektiv. På et internasjonalt ekspertseminar ved HL-senteret i september 2019 inviterte HL-senteret til en diskusjon om hvorfor overgrepene mot Rohingyaene i Myanmar ikke ble forhindret.

I september ble det gjennomført et internasjonalt fagseminar om situasjonen for barn født av jezidikvinner etter voldtekt under IS-fangenskap, og om det internasjonale samfunns ansvar for rettsoppgjør etter folkemordet. Minoritetsnettverket gjennomførte flere internasjonale workshops, blant annet om språklige minoriteters rettigheter. «Flukt», et forskningsprosjekt med intervjuer av flyktinger fra Irak og Syria om betydningen av etnisk og religiøs identitet for flukt og tanker om retur, ble avsluttet i 2019.

To av senterets forskere deltok på den store konferansen arrangert av IAGS (International Association of Genocide Scholars) i Phnom Penh, Kambodsja i juli, hvor en av forskerne arrangerte et panel og presenterte en forskningsartikkel sammen med gode kollegaer fra Storbritannia og Myanmar.

Avdelingens kompetanse om FNs folkemordskonvensjon er blitt forsterket i 2019, blant annet gjennom studier av Raphael Lemkin, konvensjonens «far», et prosjekt med mål om å segregere viktige aspekter av folkemordskonvensjonen da den ble debattert og forhandlet om i 1946-1948: om Raphael Lemkins eget konsept av «folkemord», stormaktspolitikk og forholdet mellom FNs folkemordskonvensjonen og FNs menneskerettighetserklæring. Forskningsavdelingen har også iverksatt et arbeid med en komparativ antologi om folkemord. Et annet prosjekt handler om historiepolitikken i Putins Russland med fokus på Holocaust på den ene siden og Stalins masseforbrytelser på den andre siden.

2019 var det siste året i en tre-års rammeavtale med Utenriksdepartementet (UD). Mye arbeid ble lagt ned for å utvikle ny avtale for årene 2020-22,

som ble undertegnet primo 2020. Internasjonale konferanser og workshops har gitt et stort faglig nettverk som er et godt grunnlag for neste avtaleperiode med UD.

Den økonomiske likvidasjonen av jødernes formuer – bok kommer

«Lov om inndragning av formue som tilhører jøder» trådte i kraft samtidig som arrestasjonene av jøder startet i oktober 1942. Inndragningen av jødisk eiendom er tema for et pågående bokprosjekt som skal formidles i en forskningsbasert bok rettet mot det interesserte allmenne publikum. Arbeidet med boken fortsatte med full styrke i 2019. Boken følger

et utvalg enkeltpersoner og familier som ble rammet og trekker fram ulike instanser og enkeltpersoner som gjennomførte inndragningene. Boken vil bringe mye nytt stoff også rundt lovverket som lå til grunn, og om vekselvirkningen mellom norske og tyske okkupasjonsmyndigheter. Boken utgis på forlaget Cappelen Damm høsten 2020.

Studiene viser en omfattende bevissthet om jødiske tradisjoner

Konspirasjonsteorier

Boken *Hva er konspirasjonsteorier?* ble utgitt på Universitetsforlaget, skrevet av en av senterets seniorforskere og en kollega fra NTNU. Boken ble innkjøpt av Kulturrådet og plukket ut av NORLA – senter for norsk skjønn- og faglitteratur i utlandet, som en av satsningstitlene for norsk litteratur i utlandet. Det pågikk i 2019 også arbeid med en bok som tar for seg nazistisk ungdomsaktivisme i norsk mellomkrigstid. Med innspill fra forskningsmiljøet på C-REX vil blant annet nye teorier om radikaliseringsprosesser og ekstremisme bli applisert på et historisk materiale. Bok planlegges utgitt i 2020.

Nettverk om nordisk fascisme

En av seniorforskerne har sammen med forskere fra Sverige, Finland og Danmark bygget opp NORFAS, et forskernettverk for studiet av nordisk fascisme i fortid og nåtid. NORFAS har arrangert flere seminarer og workshops, og arbeider med utviklingen av en større forskningssøknad. HL-senteret og andre i forskernettverket ble også involvert i et utredningsarbeid knyttet til nordisk fascisme for Nordisk Ministerråd.

Søknader til Norges forskningsråd og andre instanser

HL-senterets forskningsavdeling er aktiv med å søke eksterne midler for å videreutvikle fagfelt og skape nye forskningsprosjekter. I 2019 resulterte HL-senterets forsknings- og formidlingsarbeid knyttet til konspirasjonsteorier i en søknad til Norges forskningsråd – «Enemies Within: Myths of Subversion in Norwegian Society».

Til Norges forskningsråd ble det også sendt en søknad om prosjektet «Intcrimes – Amnesties for international crimes in civil war – has age of accountability come to an end?» ved en forsker ved HL-senteret og en ekstern forsker.

Videre ble det sendt inn en søknad om «Human Rights and Dignity in the Global Refugee Crisis» fra Falstadsenteret, der HL-senteret deltar i referansegruppen.

Forskningsformidling i utstillingsform

Forskningsavdelingen var faglig ansvarlig for utforming av årets sommerutstilling kalt «Etter et folkemord: Møter med jezidier», som sto på HL-senteret fra 15. juni til 1. oktober. Blant annet ble det vist to korte dokumentarfilmer om jezidier i Norge og deres forhold til hjemlandet, «Norsk jezidi» og «Fra Sandefjord til Lalesh» (begge filmene delprodusert av HL-senteret). Også en kort dokumentar om språklige minoriteters rettigheter ble vist, basert på internasjonale konferanser om dette, organisert

i samarbeid med blant andre FNs spesialrapportør for minoritets-saker. Avdelingen produserte også fem visuelle «læringsreiser» i form av 360-graders VR-turer til en flyktningeleir, et hellig sted for jezidier, en kristen grottekirke og to byer preget av flerreligiøs sameksistens i Nord-Irak, alle utstilt på senteret.

I 2019 åpnet HL-senterets vandretutstilling «Gulag: Det farfar ikke fortalte» på Waseda-universitetet i Tokyo, og i Militärhistorisches Museum der Bundeswehr i Dresden. Utstillingen ble kuratert av en av våre seniorforskere i 2016, handler om en særegen familiehistorie og den store verdenshistorien.

Undervisningssamarbeid med Universitetet i Oslo

HL-senteret har en samarbeidsavtale med Det humanistiske fakultet ved Universitetet i Oslo, og har i flere år undervist bachelor- og masterstudenter ved Institutt for arkeologi, konservering og historie ved Universitetet i Oslo og veiledet masterstudenter. Høsten 2019 gjennomførte senteret emnet «HIS2426 – Norge under hakekorset 1940-1945 – et internasjonalt perspektiv».

I prosjektet «Minority Protection and Mass Atrocity Prevention» har vi i tre år arbeidet med spørsmål knyttet til massive menneskerettighetsbrudd mot minoriteter og hvordan slike kan forebygges.

Bokutgivelser

- Emberland, Terje og Dyrendal, Asbjørn, *Hva er konspirasjonsteorier?*, Universitetsforlaget 2019, 156 sider

- HL-senteret, *16 år med Benjaminprisen. Forebyggende arbeid mot rasisme og diskriminering i skolen*, 2019, 51 sider

Rapporter og policy briefs

- Stensrud, Ellen, «Vil trosfrihetspolitikk hjelpe Rohingyaene i Myanmar?» Rapport, Senter for Studier av Holocaust og Livssynsminoriteter, 2019

- Stensrud, Ellen, «Mass atrocity prevention: An overview of risk assessment and early warning» Notat, Senter for Studier av Holocaust og Livssynsminoriteter, 2019

- Stensrud, Ellen, «Involving civil society in atrocity prevention: Input from the MENA region» Notat, Senter for Studier av Holocaust og Livssynsminoriteter, 2019

Se kapittel 5 og 6 for flere av fjorårets publikasjoner og foredrag.

UNDERVISNING

Engasjerte Holocaust- formidlere

HL-senteret har i gjennomsnitt 200 skoleelever på besøk hver uke og er et nasjonalt ressurscenter for undervisning om Holocaust og minoritetstemaer. Undervisningstilbudet vårt er basert på forskning, pedagogikk og didaktikk, i krysning mellom fortid og nåtid.

Både besøkende på senteret og digitale brukere – enten de er skoleelever, studenter, lærere eller andre grupper – skal møte formidlere og pedagogisk materiell med faglig tyngde og inspirerende undervisningsmetodikk som inviterer til deltakelse og refleksjon. I 2019 var undervisningsavdelingen aktive på mange arenaer med sin formidling.

Undervisningsavdelingen har også rettet blikket framover mot åpningen av tilbygget MINO i 2021. Avdelingen har som mål å styrke sin kompetanse på minoritets- og samtidsfeltet, samt innta en aktiv rolle i utviklingen av nye læreplaner (gjeldende fra høsten 2020) og å oppdatere avdelingens tilbud i tråd med nye pedagogiske føringer i skoleverket. Undervisningsavdelingen har tatt grep for å utvikle og utprøve nye undervisningsmetoder knyttet til medvirkning i utstillinger, som forberedelser til de mange mulighetene som vil åpne seg med et tilbygg viet minoritetsfeltet og samtidstemaer.

Besøksstilbud, formidling og pedagogisk materiell

Vi er særlig stolte av det midlertidige undervisningstilbudet og brukermedvirkningsprosjektet «Fra urinnvåner til urfolk: Hva har formet samisk-norsk

Foto: Peder Hellberg

Museumsverksted Elever lager utstilling om samisk-norsk historie.

for å kjøpe inn nødvendig materiell for å utvikle verkstedet. Elevenes utstillinger besøkes også av ordinært publikum. I løpet av skoleåret 19/20 vil 14 klasser ha laget utstilling i museumsverkstedet. Undervisningstilbudet ble laget i nært samarbeid med senterets utstillingsdesigner og med støtte fra dokumentasjons- og forskningsavdelingene samt eksterne aktører. Tilbudet skal evalueres i samarbeid med eksterne i 2020.

Senteret har vært godt besøkt av klasser fra både ungdomsskoler og videregående, som har ønsket seg både våre midlertidige og våre faste besøksstilbud. 7510 elever har deltatt i våre tilbud i

historie fra 1905 og til i dag?». Hvert år utvikler HL-senteret et nytt undervisningstilbud til skoler i Oslo som vi ønsker å tilby gjennom Den kulturelle skolesekken (DKS). Søknaden for DKS ble innvilget og store deler av perioden april-oktober 2019 ble brukt til å utvikle undervisnings-tilbudet.

«Fra urinnvåner til urfolk: Hva har formet samisk-norsk historie fra 1905 og til i dag?» utfordrer besøkende skoleklasser til å studere historiske kilder og lage sin egen utstilling i HL-senterets lokaler. HL-senteret mottok støtte fra Sparebankstiftelsen DNB på 130 000 kr

Marit Hermansen fikk medalje

I mars 2019 mottok Marit Hermansen Kongens Fortjenstemedalje her på HL-senteret og ble feiret av elever fra Lusetjern skole der hun jobbet. Hun har vært en nær og kjær samarbeidspartner med undervisningsavdelingen og hele HL-senteret helt siden Benjaminprisen ble innstiftet i 2002.

2019. Besøkende fra voksenopplæring og folkehøgskoler lå på 298 i 2019.

Undervisningsavdelingen tar også imot studenter fra universitets- og høgskolesektoren og har et fast samarbeid med flere utdanningsinstitusjoner. Tilbudene til universitets- og høgskolesektoren er skreddersydde fagdager med fokus på historie-didaktikk, menneskerettighetsundervisning og senterets primære temafelt Holocaust, andre folkemord, rasisme, antisemittisme og minoriteters vilkår. Undervisningsavdelingen samarbeider med senterets forskningsavdeling og Dembra i utvikling og gjennomføring av undervisningstilbud til studenter. I 2019 besøkte i alt 601 studenter senteret.

Vi utviklet også disse tre nye undervisningstilbudene i 2019:

- **Kilder og individer:** Om Holocaust i Norge og konsekvenser for norske jøder og norske rom
- **Holocaustdagen 2019:** Å fylle tomrommet
- **Folkemusikk og nasjonalisme:** Nazismens bruk av norsk folkemusikk og nasjonale symboler

I tillegg til elever, studenter og voksenopplæring har også andre grupper (konfirmanter, pensjonister, museer og andre fagmiljøer m.m.) deltatt i avdelingens undervisningstilbud. Antall besøkende fra andre grupper lå på 467.

En av våre viktige målgrupper er lærere og ansatte i skolen. Gjennom våre lærerkurs og veilederrolle i DEMBRA (Demokratisk Beredskap mot Rasisme, Antisemittisme og udemokratiske holdninger), engasjerer undervisningsavdelingen seg i kompetanseheving for deltakende lærere og skoleledere på disse arenaene.

I 2019 møtte undervisningsavdelingen fem skoler i sitt arbeid i Dembra og avholdt tre fullsatte lærerkurs på HL-senteret.

- **Lærerkurset i mars:** Konspirasjonsteorier: Enkle forklaringer på en kompleks verden?
- **Lærerkurset i mai:** Folkemord, massevold og konflikt: Sammenliknende perspektiver på

folkemord som tverrfaglig tema i undervisningen

- **Lærerkurset i oktober:** Å undervise om urfolk: Et lærerkurs om muligheter og utfordringer i undervisningen

På grunn av byggearbeid og mye støy ble ett av våre undervisningsrom stengt i perioder høsten 2019, og avdelingen var også underbemannet i september, november og desember. Dette medførte at HL-senteret måtte si nei til flere klasser som ønsket å besøke oss, så mange som ca. 600 elever. Vi fikk dermed en liten nedgang i antall skoleelever sammenlignet med 2018. Men med nytt tilbygg sikter vi på en solid økning, også yngre skoleelever.

Avdelingen deltok også i det internasjonale nettverket IHRAs (International Holocaust Remembrance Alliance) ekspertgruppe arbeid med oppdatering av organisasjonens *Teaching Guidelines for Holocaust Education*. Vi hadde redaktøransvar for ett av kapitlene i de nye anbefalingene.

Benjaminprisen 2018 og 2019

Undervisningsavdelingen er sekretariat for og administrerer arbeidet med Benjaminprisen på oppdrag fra Kunnskapsdepartementet. Avdelingen var også redaktør for publikasjonen *16 år med Benjaminprisen: Forebyggende arbeid mot rasisme og diskriminering i skolen*, utgitt på oppdrag fra Kunnskapsdepartementet, som kom ut vinteren 2019. Formidlerne våre utviklet nytt undervisningsmaterieell om rasisme, identitet og mangfold til denne publikasjonen. Materialet har blitt godt mottatt av lærere og skoler, samt studenter og museumspedagoger.

I 2019 gikk dessverre Marit Hermansen bort, permanent jurymedlem og mor til Benjamin Hermansen. Noen måneder tidligere, 1. mars, hadde Marit Hermansen mottatt Kongens Fortjenstemedalje på HL-senteret. Sekretariatet deltok i planleggingen og gjennomføringen av utdelingen og bisettelsen, 3. juni, som begge fant sted på HL-senteret.

Undervisning i Gamle bibliotek

Nå skal undervisningsavdelingen styrke kompetansen sin på samtids- og minoritetsfeltet.

Benjaminprisen 2018 ble tildelt Kuben videregående skole og delt ut under en fin seremoni på skolen 29. januar 2019. Sekretariatet arbeidet i 2019 med promotering av prisen og innhenting av dokumentasjon og vurdering av nye foreslåtte skoler. Blant sekretariatsoppgavene var også organisering av jurymøte i desember, samt støtte til organiseringen av utdelingen på vinnereskolen. Benjaminprisen 2019 gikk til Alvimhaugen barneskole i Sarpsborg.

Digitalt undervisningsmaterieell, prosjekter og utstillinger

I 2019 har undervisningsavdelingen tilgjengeliggjort en enkel versjon av undervisningsopplegget «Ansvarskort» på sin blogg for lærere. Her gjør vi rede for innhold og de didaktiske begrunnelsene for denne metodikken. Gjennom bloggen ønsker HL-senterets formidlere å dele sine erfaringer fra undervisning, samt diskutere undervisningsopplegg og tilnærminger til undervisning om Holocaust, andre folkemord, minoriteters vilkår og fordommer, rasisme og antisemittisme. Bloggen retter seg mot lærere, historieformidlere og andre som underviser om senterets temafelt. Avdelingen fortsatte i 2019

sin satsing på sosiale medier, og da særlig Facebook som kanal for å spre informasjon og utveksle erfaringer om våre tilbud og temaer.

Besøktstilbudet «Kilder og individer» om Holocaust ble i 2019 videreutviklet for å inkludere primærkilder om norske rom. Undervisningsavdelingen samarbeidet med dokumentasjonsavdelingen for å finne gode individhistorier og kilder i arkivene som kan brukes med ungdom.

Undervisningsavdelingen sitter i prosjektgruppa for HL-senterets delprosjekt «I dialog: Å demokratisere et utstillingsrom», som er en del av et større samarbeid mellom museer og menneskerettighets-sentere i prosjektet «Museet og fellesskapets grenser» (2018-2020). I denne sammenheng gjennomførte undervisningsavdelingen, i samarbeid med forsker Ingvill Thorson Plesner, et bruker-involveringsprosjekt tilknyttet utstillingen «Etter et folkemord: Møter med jezidier». I brukermedvirkningsprosjektet deltok én skoleklasse i den videregående skolen.

FRA «URINNVÅNER» TIL URFOLK

Hva har formet samisk-norsk historie fra 1905 til i dag?

VELKOMMEN TIL MUSEUMSVERKSTEDET PÅ HL-SENTERET!

Her i museumsverkstedet utforsker ungdom og HL-senterets formidlere fortiden

Sammen har skoleelevene laget utstillingen: Fra «urinnvåner» til urfolk: Hva har formet

Denne utstillingen er laget av klasse

Elevkuratorene utforsker og presenterer tre tematiske sider av samisk-norsk histo

DAMA fra

Elever i sving

Undervisningstilbudet «Fra urinnvåner til urfolk: Hva har formet samisk-norsk historie fra 1905 og til i dag?» lar skoleklasser skape sin egen utstilling i HL-senterets museumsverksted.

UTSTILLINGER

Når forskning og undervisning blir utstilling

To nye utstillinger preget året på HL-senteret: Sommerens møter med den religiøse minoriteten jezidier fem år etter folkemordet og høstens utstilling om samisk-norsk historie. Begge utstillingene ble utformet med sterk brukerinvolvering.

Årets sommerutstilling på HL-senteret hadde tittelen «Etter et folkemord: Møter med jezidier». Med IS-massakren mot jezidiene i Irak den 3. august 2014 som bakteppe, spurte utstillingen: Hva tenker overlevende om det som er skjedd, fem år etter? Og hvordan er deres framtidsutsikter?

Jezidier i Norge

Utstillingen trakk fram at det bor om lag 400 jezidier i Norge. Flere av disse ble portrettert i utstillingen, hvor refleksjoner om det å være jezidi i Norge, og forhold til et krigsherjet hjemland, ble presentert på engasjerende og verdig vis.

Disse spørsmålene og erfaringene ble belyst ved bruk av forskjellige medier, fra film og virtuelle reiser (VR), til fotografi, kunst og tekst. Det meste av dette materialet ble hentet fra et internasjonalt formidlingsprosjekt ved HL-senteret og er nå tilgjengelig online på www.inclusive-citizenship.no. Utstillingen formidlet også noen av funnene fra et forskningsprosjekt ved HL-senteret om flyktningers erfaringer. Begge prosjektene, og utstillingen, mottok finansiell støtte fra Utenriksdepartementet.

Utstillingen ble utviklet i samarbeid med det jezidiske miljøet i Norge og skoleungdom som deltok på workshop. Utstillingen stod i musikkværelset på Villa Grande fra medio juni til medio september og

Refleksjoner om det å være jezidi i Norge, og forhold til et krigsherjet hjemland, ble presentert på engasjerende og verdig vis.

var godt besøkt, med et særlig høydepunkt på minnemarkeringen for folkemordet 3. august. Utstillingen har fått oppmerksomhet internasjonalt, og det er blant annet kommet henvendelser om bruk av film og VR-opplevelsene fra utstillinger i andre land.

Forsker Ingvill Thorson Plesner var fagansvarlig og kurator, med bistand fra designer Kari Gjetrang fra byrået Expology.

Elevkuratorer

Årets høstutstilling på HL-senteret var signert undervisningsavdelingen, ledet av avdelingens fungerende leder Elise Christensen i tett samarbeid med HL-senterets utstillingsdesigner Hanne Steien. Utstillingen, som fikk navnet «Fra urinvåner til urfolk – hva har formet samisk-norsk historie fra 1905 til i dag?», åpnet medio september og vil stå fram til juni 2020.

Dette er et pilotprosjekt som inviterer ungdom til å innta rollen som «elev-kurator». Elevene får først nødvendig bakgrunnsinformasjon og diverse artefakter og materialer. Dernest setter de gruppevis sammen en utstilling hvor de selv vektet utstillingsfortellingen innenfor gitte rammer.

Prosjektet skaper stort engasjement både hos elever og formidlere og har fått oppmerksomhet på nasjonalt plan.

Sommerutstilling

400 jezidier bor i Norge. Sommerutstillingen portretterte flere av dem.

Mot åpningsutstilling i tilbygget MINO

HL-senteret gjennomførte våren 2019 flere samlinger der alle ansatte var invitert med på idédugnad. Samlingene ble gjennomført på tre ulike museer – Norsk Teknisk Museum, Nobels fredssenter og Eidsvoll 1814 – med erfaringer fra utstillingsarbeid, råd og tips og omvisning fra vertsinstitusjonene og med HL-senterets egen idémøldring etterpå.

HL-senteret nedsatte deretter ulike arbeidsgrupper. En gruppe skal arbeide med de to gjennomslagene og overgangene mellom det fredede Villa Grande og tilbygget MINO. Gruppen ledes av historiker og rådgiver Øystein Hetland og utstillingsdesigner Hanne Steien.

En annen arbeidsgruppe har i oppdrag å formulere et konsept for åpningsutstillingen som skal stå klar når HL-senterets tilbygg åpner i 2021. Gruppen besto av representanter fra flere avdelinger som ble samlet i flere møter høsten 2019. Prosjektet ledes av HL-senterets forsker 1, Alexa Døving, i samarbeid med utstillingsdesigner Hanne Steien, og fortsatt

trekke tungt på interne krefter og med ekstern utstillingskompetanse.

DEMBRA

For lærere, mot diskriminering

Hvordan skal skolene møte de ulike utfordringene demokratiet står overfor i dag? Hvilken kompetanse trenger lærere for å motvirke rasisme, antisemittisme, muslimfiendtlighet, hatprat og ekstremisme? Dette er spørsmål Dembra (Demokratisk beredskap mot rasisme og antisemittisme) tar opp med skolene.

Interessen for Dembra fra lærere, skoler og lærerutdannere er større enn noen gang, og HL-senteret opplever økt bevissthet særlig om utfordringer knyttet til rasisme og ekstremisme.

Skoler som deltar i Dembra, får veiledning og kurs i aktuelle temaer knyttet til forebygging av gruppefiendtlighet. Konsept og arbeidsform svarer godt til verdiene og prinsippene i fagfornyelsen som innføres fra 2020. Dette har gitt ekstra motivasjon for mange skoler til deltakelse i Dembra. Siden oppstarten i 2013 har 76 skoler deltatt med om lag 2300 lærere. Ved full gjennomføring fra 2021 vil mellom 30 og 40 skoler delta i Dembra årlig. Dette

innebærer kurs og oppfølging av mellom 800 og 1500 lærere per år. I 2019 har HL-senteret – som er prosjektleder for Dembra – veiledet totalt 16 skoler i ulike faser.

Gjennom Dembra bidrar samarbeidspartnerne også i den faglige debatten om skolens arbeid med demokrati og forebygging av gruppefiendtlighet. I 2019 ga HL-senteret ut den andre publikasjonen i serien Dembra. *Faglige perspektiver på demokrati og forebygging av gruppefiendtlighet i skolen*, samtidig som den tredje Dembra-konferansen ble arrangert av Raftostiftelsen i Bergen.

Lærerutdanningen involveres

I 2019 ble første runde avsluttet i Dembra for lærerutdanningen (Dembra LU), et tiltak for å utvikle ressurser og styrke arbeidet med profesjonskompetanse knyttet til fordommer, gruppefiendtlighet og diskriminering i lærerutdanningen. HL-senteret har samarbeidet med seks lærerutdanningsinstitusjoner: NTNU, Universitetet i Agder, OsloMet, MF vitenskapelige høyskole, Universitetet i Oslo og Høgskolen på Vestlandet. Nærmere 1800 lærerstudenter har deltatt i undervisning innenfor dette prosjektet. 26. november ble *dembra.no* relansert med omfattende ressurser for lærerutdanningen, men også tekster om pedagogikk og didaktikk for både studenter, lærere og kompetanseutvikling i skolen.

Dembra LU har bidratt til faglig utvikling på feltet, bl.a. gjennom 14 masteroppgaver skrevet i forbindelse med et samarbeid mellom UiO og MF.

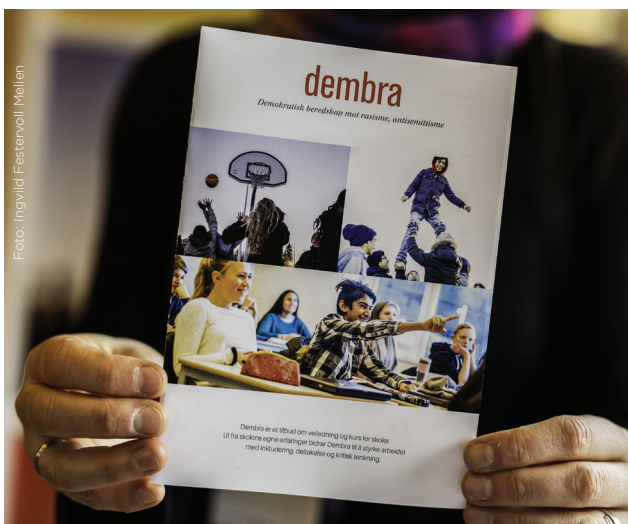

Foto: Ingvild Færevoll Melien

I beredskap. Dembras prosjektleder Peder Nustad på Dembrakonferansen i mars 2019.

Ni av disse masterstudentene presenterte sin forskning på en konferanse på HL-senteret 11. juni 2019.

Samarbeidet med lærerutdanninger har også gitt faglig styrke til Dembra for skoler, og sikret bedre sammenheng mellom lærerutdanning og skole. Derfor er det viktig at samarbeidet med lærerutdanningsinstitusjoner fortsetter. En ny runde med samarbeidspartnere gjennomføres i perioden 2020 til 2021, som oppfølging av tiltak 23 i regjeringens handlingsplan mot rasisme og diskriminering på grunn av etnisitet og religion. Målet er at et slikt samarbeid kan bli en permanent del av Dembra.

Internasjonal oppmerksomhet

Dembra har også fått internasjonal oppmerksomhet, i både Europa-

rådet, Office for Democratic Institutions and Human Rights (Osce/Odihr), Unesco og FN. I 2019 fikk vi anledningen til å pilotere Dembra i de øvrige Nordiske landene (Sverige, Danmark, Island og Finland), med midler fra Nordisk ministerråds program for Demokrati, Inkludering og Sikkerhet. HL-senteret samarbeidet med én partnerinstitusjon i hvert land: Levande historia i Sverige, Styrelsen for Undervisning og Kvalitet under Undervisningsministeriet i Danmark, Utbildningsstyrelsen i Finland og Undervisningsdirektoratet på Island.

Hver partnerinstitusjon gjennomførte Dembra med to eller tre skoler i løpet av 2019. HL-senteret veiledet partnerinstitusjonene og gjennomførte to workshoper

Ved full gjennomføring fra 2021 vil mellom 30 og 40 skoler delta i Dembra årlig.

for alle involverte: veiledere fra partnerinstitusjonene og Dembragrupper fra skolene. Lærerne satte stor pris på muligheten til å møte andre lærere fra nordiske land, og verdsatte ikke minst anledningen for faglig samtale om utfordrende temaer fra workshopene. Prosjektet ble avsluttet i desember 2019, men Danmark har tatt initiativ til å søke Nordplus om midler til en videreføring med de involverte skolene.

Nettressurser for skole og lærerutdanning

Dembra.no ble lansert i 2016, med lett tilgjengelige læringsressurser for alle lærere og en detaljert veileder for skoler som gjennomfører Dembra. Høsten 2019 ble nettsidene utvidet og relansert med tekster og øvelser for lærerutdanningen, sammen med flere faglige tekster og undervisningsopplegg til bruk i skolen. Samlet gir nettsiden nå støtte til lærere i deres daglige undervisning, ressurser for læreres kompetanseutvikling, støtte til undervisning i lærerutdanning og veiledning til skolens ledelse om hvordan Dembra kan gjennomføres på skolen. *Dembra.no* har fått god tilbakemelding fra lærere. Mange opplever sidene som oversiktlige og aktuelle, med mye lett tilgjengelig informasjon og gode, konkrete opplegg til bruk i undervisningen.

Dembra framover

Dembra finansieres av Kunnskapsdepartementet og Utdanningsdirektoratet. Kunnskapsdepartementet anser Dembra som en viktig del av sitt arbeid mot rasisme, antisemittisme og hatytringer i skolen. Både skole og lærerutdanning etterspør kompetansen og perspektivene som Dembra bidrar med. Dembras brede inngang til diskriminering og utenforskap gir en helhetlig ramme for å arbeide med ulike former for gruppefiendtlighet, framfor å se på utfordringene enkeltvis. Dembra gir dessuten god støtte i skolenes arbeid med å implementere fagfornyelsen.

Mange skoler opplever utfordringer knyttet til gruppedannelse og sosiale dynamikker i skolemiljøet som kan være vanskelige å takle, som sosiale hierarkier, skarpe normer for hva som er «innenfor» eller «utenfor». Manglende aksept for mangfold kan gjøre hverdagen krevende for mange unge, noe som skaper utrygghet og utenforskap. Språkbruk og skjellsord kan ofte forsterke negativ dynamikk og opprettholde fordommer. Dembra hjelper skolene til å møte slike utfordringer og forebygge negativ utvikling.

Hvem står bak Dembra?

Dembra ble utviklet i 2012 av HL-senteret i samarbeid med Institutt for lærerutdanning og skoleforskning (UiO) og Det Europeiske Wergeland-senteret. Nå tilbys Dembra fra ulike freds- og menneskerettssentre over hele landet: Raftostiftelsen på Vestlandet, ARKIVET freds- og menneskerettighetssenter på Sørlandet, Nansen Fredssenter i Innlandet, Falstadsenteret i Midt-Norge og HL-senteret på Østlandet. Stiftelsen Narviksenteret involveres i samarbeidet i 2020 og vil tilby Dembra i Nord-Norge fra 2021. HL-senteret leder sentrenes nasjonale samarbeid om Dembra og tilbyr også nettbasert gjennomføring for skoler som er utenfor rekkevidde til de ulike sentrene.

DOKUMENTASJON

HL-senterets kunnskapsbank

Dokumentasjonsavdelingens hovedoppgave er å være en kunnskapsbank og å gi kvalitetssikret informasjon til de ansatte og til eksterne brukere.

Avdelingen har primært ansvar for drift av senterets bibliotek, arkivdepot og gjenstandssamling. Avdelingen deltar også i institusjonens interne og eksterne prosjekter, artikkelskriving, foredrag og omvisning.

Samlinger

Bøker

Vi har i 2019 notert tilvekst på ca. 80 boktitler. Tilveksten er noe mindre enn i foregående år. Utlånstallene har imidlertid vært stabilt høye. Utlån fra bibliotekets samling til egne brukere og andre bibliotek ligger på samme nivå som i 2018, ca. 400 utlån og fornyelser. For et bibliotek av vår størrelse er dette høye utlånstall, spesielt til andre bibliotek. Dette viser at samlingen er faglig relevant, oppdatert og omfatter et betydelig antall unike titler innenfor HL-senterets kjernetematikk.

Arkivsamlingen

I løpet av året har avdelingen registrert to nye arkiver i arkivordningen Asta. Informasjonen om arkivene er publisert i den nasjonale arkivdatabasen på Arkivportalen.no. Vi har mottatt én ny dokument-samling, mens ett av de allerede eksisterende arkivene har blitt supplert med nye enkeltdokumenter. Våren

Åpent bibliotek
Velkommen til
HL-senterets bibliotek!

2019 ble hele arkivet etter Ruth Maier skannet og klargjort for publisering, i samarbeid med Institutt for litteratur, områdestudier og europeiske språk ved Universitetet i Oslo. Dokumentasjonsavdelingen er i kontakt med Digitalarkivet vedrørende publisering av materialet på denne plattformen.

Våren 2019 lånte Norges Postmuseum/Stiftelsen Lillehammer Museum tre dokumenter fra Arkivet etter Njål Bjørkelid i HL-senterets arkivsamling til utstillingen «Brev fra fronten – kjære mor». Dokumentene sto utstilt på Maihaugen på Lillehammer i perioden fra mars til desember 2019.

I desember hadde avdelingen besøk fra Canberra i Australia, fra holocaustoverlevende Thomas Mautner, som tidligere har overlevert sitt arkiv til HL-senteret. Det ble gjennomført og filmet et nytt tidsvitneintervju med Mautner, og mye av informasjonen vedrørende hans historie og arkiv ble supplert og oppdatert i løpet av besøket.

Gjenstandssamlingen

Flere nye tilskudd til gjenstandssamlingen er mottatt fra privatpersoner. Det er svært ulike gjenstander, fra SS-utstyr funnet på et loft ved eiendomsovertakelse til dokumentasjon av jødisk næringsliv i Norge,

deriblant kleshengere fra ulike jødiske butikker før krigen.

I juni ble gjenstandene i senterets permanente utstilling, som er på utlån fra Museet og minnstedet Auschwitz-Birkenau i Polen, byttet ut med nye gjenstander, i henhold til avtalen med museet.

Informasjon til offentligheten

Avdelingen besvarer daglig forskjellige henvendelser fra en lang rekke mennesker og instanser. Disse henvendelsene kommer enten via HL-senterets ulike

e-postadresser, personlig fremmøte eller telefon. Henvendelsene varierer fra korte faktspørsmål til lengre samtaler som spenner fra faglige diskusjoner og utdypende opplysninger til spørsmålsstillernes private anliggender. Avdelingen behandler alle henvendelser med største alvor og grundighet, og innen kortest mulig tid. Denne virksomheten er spesielt verdsatt blant journalister, forfattere, elever og lærere. Dette er en utfordrende og svært ressurskrevende oppgave som krever god kompetanse, både historiefaglig og bibliografisk. I svarene vises det til relevante kilder.

Nettverks- og etterutdanningsaktiviteter

I januar deltok avdelingen sammen med senterets direktør på åpningen av utstillingen om Ruth Maier i FN-bygningen i New York. Utstillingen «Lives Cut Short – Seeking Refuge During the Holocaust: The Short Life of Ruth Maier» ble produsert av HL-senteret i samarbeid med Dokumentationsarchiv des österreichischen Widerstandes (DÖW) i Wien, og inngikk som en sentral del av markeringen av den internasjonale Holocaustdagen i FN.

Foto: Nora Savosnick

I mars 2019 gjennomførte avdelingen, supplert med kollegaer fra undervisningsavdelingen, en studietur til Praha og Brno. Gruppen besøkte blant annet Jødisk Museum i Praha og Romsk kulturmuseum i Brno. I november 2019 var avdelingen vertskap for gjensitt av en gruppe kollegaer fra Romsk kulturmuseum i Brno. I august deltok avdelingen i 75-årsmarkeringen av likvidasjonen av Litzmannstadt-ghettoen i Lodz.

Avdelingen var vertskap for vårmøtet i Nettverk for privatarkiver i Oslo, og deltok i en

arbeidsgruppe som på vegne av Nettverket utformet søknad til Arkivverket. I det 8. norske arkivmøtet ledet vi en seksjon om lydarkiver.

Sammen med Undervisningsavdelingen har dokumentasjonsavdelingen opprettet samarbeid med Al Noor-moskeen i Bærum, med mål om å etablere et besøks-senter med undervisningstilbud og håndbibliotek for besøkende. Initiativet overfor HL-senteret kom fra Al Noor, etter attentatet mot moskeen i august 2019.

I New York

I januar deltok avdelingsleder Ewa Mork (t.v.) i åpningen av utstillingen om Ruth Maier i FN-bygningen i New York sammen med senterets direktør Guri Hjeltnes. Ruth Maier ble født 1920 i Wien, kom som flyktning til Norge i 1939 og ble drept i Auschwitz 1. desember 1942. Hun skrev dagbok hele livet, og åtte av dagbøkene fra årene mellom 1933 og 1942 er bevart i HL-senterets arkivsamling. Arkivet ble innlemmet i Norges dokumentarv i 2014 og er en del av UNESCOs verdensarv.

KOMMUNIKASJON OG ARRANGEMENTER

Høy aktivitet, høy synlighet

HL-senteret tiltrekker seg besøkende fra fjern og nær, fysisk og digitalt. I 2019 hadde senteret besøk av over 40 000 personer fra 50 nasjoner. Engasjementet på sosiale medier økte kraftig, og programpostene for allmennheten trakk fulle hus på de fleste av de 60 arrangementene våre.

Kunnskapsformidling til det allmenne publikum, landet rundt, er en av HL-senterets hovedoppgaver, et oppdrag vi tar på stort alvor i alle senterets avdelinger. For å innfri senterets *nasjonale* mandat, strømmer vi de aller fleste arrangementene våre på Facebook og publiserer dem på YouTube-kanalen vår i ettertid. Og dermed kan våre tilbud nå verden rundt!

Foto: Monica Bjørnli

Gamle festsal

Hans Petter Graver og Guri Hjeltnes gjør seg klar for lørdagsforedrag.

Kommunikasjon

HL-senteret skal være lett tilgjengelig og imøtekomme alle aktører som ønsker å bruke kompetansen vår. Kommunikasjonsarbeidet ved HL-senteret har derfor som mål å sørge for at senterets aktiviteter og ekspertise har høy synlighet i offentligheten. Det skal bidra til at senteret forblir den naturlige og foretrukne kilden for kunnskap om Holocaust, andre folkemord og minoriteters vilkår i moderne samfunn for alle som trenger vår kompetanse – enten de befinner seg i skolen, politikken, organisasjonslivet, undervisningssektoren allment, academia eller er interesserte samfunnsborgere som ber om kunnskap og hjelp.

HL-senteret har i 2019 fortsatt å være den faglige referanseinstitusjonen innenfor våre kjerneområder

i den bredere offentligheten. HL-senteret har gitt innspill til regjeringens arbeid med en handlingsplan mot rasisme. HL-senteret har blitt trukket inn i svenskenes utredningsarbeid i forbindelse med at Sverige vil etablere et Museum om Förintelsen. En lang rekke institusjoner og organisasjoner og myndighetsinstanser søkte seg til HL-senteret for faglig orientering og oppdatering, det være seg ambassader med ulike forespørsler, ulike lands institusjoner som reiste til Norge for å lære fra HL-senterets faglige virke, samt at internasjonale organisasjoner og en rekke

interessegrupper og direktorat, departement og forvaltning besøker senteret regelmessig.

Senteret ble brukt som faglig referanse i svært ulike sammenhenger, blant andre av produksjons-selskapet Monsterfilm som er i startfasen på et dokumentasjonsprosjekt om Holocaust i Norge og Fantefilm, som produserer spillefilmen «Den største forbrytelsen» basert på Marte Michelets bok med samme navn, og Vebjørn Sand som utvikler prosjektet Roseslottet. Videre har henvendelser fra journalister, forfattere, forlag eller offentlige instanser som arbeider med krigsutbrudd og frigjøringsmarkeringer vært svært mange i 2019.

Ny foredragsserie

Fem torsdager høsten 2019 ønsket Guri Hjeltnes velkommen til foredragsserien «Andre verdenskrig – gjensyn og dypdykk» som HL-senteret arrangerer sammen med UiT – Norges arktiske universitet. Første foredragsholder var den britiske professoren Richard Overby.

I 2019 styrket HL-senteret sitt samarbeid med museumsnettverket her på Bygdøy ved at de åtte bygdøymuseene ansatte en koordinator på deltid for å utvikle arbeidet med å trekke flere besøkende til Bygdøy-halvøya, forbedre tilbud og samarbeid mellom museene og forbedre markedsføringen. Koordinatoren etablerte i 2019 en egen markedsgruppe for museene som møtes regelmessig og jobber systematisk med felles mål og aktiviteter.

Gjennom året holdt senteret høy aktivitet på Facebook og YouTube, samtidig som vi økte aktiviteten på de nyopprettede Twitter- og LinkedIn- kontiene våre. Alle arrangementer og viktige aktiviteter på senteret deles på sosiale medier, og med økende engasjement fra publikum. Interessen for HL-senterets kunnskap og virksomhet er stor også i de tradisjonelle mediene. I 2019 fikk vi rundt 500 presseoppslag, de fleste i Aftenposten og Vårt Land. Vi har langt høyere synlighet i tradisjonelle medier sammenlignet med liknende institusjoner. Direktøren og flere ulike fagpersoner har deltatt i ulike radio- og tv-innslag.

Den internasjonale Holocaustdagen, 27. januar

Hvert år markeres Den internasjonale Holocaustdagen ulike steder i Norge. HL-senteret er ansvarlig for den offisielle, nasjonale seremonien ved minnesmerket over deporterte norske jøder på Akershuskaia i Oslo. Under markeringen bidrar representanter fra regjeringen og de ulike offergruppene for Holocaust med taler og appeller. Jødisk ungdom bidrar med taler, fakkeltening og ofte også kulturelle innslag. Rom er alltid representert.

I januar 2019 holdt daværende kunnskaps- og integreringsminister, Jan Tore Sanner, hovedtalen, mens Jan Grue, John-Arne Moen og Nino Danielli Josef holdt appeller. Minnemarkeringen avsluttes alltid med en samling på Akershus festning, med suppe, musikk og gode samtaler. I 2019 var det komponist og bluesartist Knut Reiersrud som spilte for de oppmøtte på Artilleriloftet etter seremonien. Holocaustdagen falt på en kald og snøtung søndag, likevel møtte ca. 200 mennesker opp på minnemarkeringen.

Andre arrangementer

Senteret gjennomførte ca. 60 åpne arrangementer i 2019: søndagsforedrag, konserter, teater, boklanseringer, fagseminarer og samtaler på HL-senteret på Bygdøy, og liknende arrangementer i samarbeid med partnere utenfor Villa Grande – i Arendal, i Universitetet i Oslos Gamle festsal og på Litteraturhuset i Oslo.

Fullt hus. Det var stor interesse for nye funn om Vidkun Quisling høsten 2019, her på HL-senteret.

Foredragsserien «Krig, okkupasjon og oppgjør», som HL-senteret arrangerte sammen med Universitetet i Oslo i Gamle festsal fra 2015 og fram til sommeren 2019, ble avsluttet med fem godt besøkte lørdager våren 2019. Høsten 2019 etablerte vi en ny foredragsserie som så på andre verdenskrig med et *internasjonalt* perspektiv – denne gang på Litteraturhuset i Oslo og i samarbeid med Universitetet i Tromsø, finansiert av Eckbos legat. Serien, «Andre verdenskrig – gjensyn og dypdykk», ble gjestet av internasjonale størrelser som Holocausthistoriker Deborah Lipstadt og krigshistoriker Richard Overy. En stor publikumsoppslutning inspirerte til fortsettelse av foredragsserien i 2020.

Blant noen høydepunkter på HL-senteret var lanseringen av boken *Hva er konspirasjonsteorier?* (Terje Emberland og Asbjørn Dyrendal) som senere ble kjøpt inn av Kulturrådet, lanseringen av forskningsartikkelen «Hva visste Quisling?» (Carl Emil Vogt) sammen med *Nytt Norsk Tidsskrift* – en studie som fikk stor medieoppmerksomhet samt relanseringen av det monumentale verket *Jødernes historie i Norge – gjennom 300 år* (Oskar Mendelsohn) sammen med Forlaget Press. Flere av søndagsforedragene var så fulle at vi måtte strømme til to andre rom på senteret.

Høstsemesteret startet også dette året i Arendal, sammen med de andre seks freds- og menneskerettighetssentrene – på stand og med aktuelle foredrag og seminarer under politikkfestivalen Arendalsuka. Senteret var medarrangør for tre møter på Arendalsuka 2019: «Samehets og konspirasjoner: Grums eller trussel mot demokratiet?», «Den demokratiske skolesekken: Fra læreplan til praksis» sammen med freds- og menneskerettighetssentrene, og «Dommer for en dag – om hatytringer på nett» sammen med Advokatforeningen.

Foto: Monica Bjerrmeland

Holocaustdagen 2019. Jan Grue (t.v.), Nino Danielli Josef og John-Arne Moen holdt appeller på Akershuskaia.

MINO

Hele staben skal med!

I 2021 åpnes tilbygget MINO for publikum, som vil gi en elegant kopling mellom historie og samtid. De nye rommene vil bety mer plass for samtidsutstillinger, verksted og nye muligheter for undervisningsavdelingen. I tillegg blir det arkitekttegnede bygget en attraksjon i seg selv.

Tilbygget MINO er tegnet av arkitektfirmaet Transborder Studio og vil gi plass til temporære utstillinger som tematiserer minoriteters vilkår i fortid og nåtid og samtids-temaer som for eksempel fordommer, konspirasjonsteorier og demokrati. MINO skal også gi rom og skape nye muligheter til undervisning overfor skoleelever og huser et verksted til utstillingsproduksjon og formidlingsaktiviteter. Gjennom MINO vil HL-senteret styrke sin formidlingsvirksomhet på minoritetsfeltet i årene framover.

Regjeringen sikret finansieringen høsten 2018, byggearbeidet ble satt i gang høsten 2019 og bygget skal åpnes for publikum i 2021. MINO preget senterets arbeid i 2019 og vil fortsette å gjøre det, på tvers av senterets ulike avdelinger. Det er et omfattende arbeid, fra oppfølging av byggeprosess, innredning av rom, utvikling av utstillinger og aktivitetsprogram.

For å koordinere HL-senterets ulike interne prosesser knyttet til tilbygget MINO, ble det høsten 2019 opprettet en ny prosjektlederstilling. Prosjektleder MINO har ansvar for oppfølging av byggeprosessen fra HL-senterets side og koordinerer senterets ulike interne prosesser, knyttet til blant annet åpningsutstilling, tilpasning av permanent

Benjamin Geisert
Prosjektleder MINO.

utstilling og andre prosesser som vil følge.

Byggeprosess

Tilbygg: Avtale om bygging av MINO ble undertegnet av byggherre Statsbygg og entreprenør OBAS Øst i august 2019. Byggearbeidene startet for fullt i slutten av oktober med grunnarbeid og brønnboring til jordvarmeanlegget før jul. HL-senteret følger byggeprosessen tett gjennom dialog med byggherre og entreprenør for å sikre at brukerrelevante perspektiver blir ivarettatt. Det er jevnlig byggherremøter for å sikre at MINO blir et museumsbygg av høy

kvalitet både når det gjelder funksjonalitet og visuelt uttrykk.

Brukerutstyr: Som bruker av tilbygget har HL-senteret ansvar for å utrede behovet og få på plass alt av løst brukerstyr i tilbygget. Dette omfatter for eksempel teknisk utstyr som skjermer og prosjektorer, mobile skillevegger til utstillingsrommet og annet utstyr og innredning, sittemøbler og bord til undervisningsrommet. HL-senteret gjennomførte i 2019 et forprosjekt med Transborder Studio for å kartlegge behovet for utstyr og for å definere løsninger i tilbygget. Detaljprosjekteringen gjennomføres i 2020.

Staben samles for MINO

For å engasjere og mobilisere all kunnskap, kompetanse og gode ideer til MINO fra alle HL-senterets ansatte, arrangerte HL-senteret tre dagsamlinger våren 2019 på andre museer. Dette er fra besøket vårt ved Norsk Teknisk Museum. Kristin Borgenheim (t.v.), Vibeke Kieding Banik, Ewa Mork, Guri Hjeltnes og Ingun Steen Andresen.

Arbeid med konsept og utstillinger

Intern idémyldring og kompetanseheving: For å mobilisere HL-senterets egen kunnskap og kompetanse, få fram gode ideer samt få ekstern inspirasjon, arrangerte HL-senteret tre samlinger for de ansatte våren 2019. Samlingene fungerte både som erfaringsutveksling med andre museumsinstitusjoner, og som en morsom intern idémyldring som ga solid forankring i egen stab om framgangsmåte og konseptuell tenkning i arbeidet knyttet til MINO. Det ble gjennomført samlinger på Norsk Teknisk museum, Nobels fredssenter og Eidsvoll 1814. Samlingene resulterte i en rapport om hvor arbeidet med MINO står, som inngår i prosessene videre, om hva HL-senteret trenger å arbeide med for å skape gode arbeidsforhold i tilbygget MINO og gode utstillinger i årene som kommer.

Åpningsutstilling MINO: HL-senteret nedsatte

høsten 2019 en arbeidsgruppe med oppdrag om å formulere et konsept for åpningsutstillingen som skal stå i HL-senterets tilbygg i 2021. Gruppen blir ledet av seniorforsker Alexa Døving og besto av representanter fra flere avdelinger på HL-senteret. Gruppen ble samlet over flere møter høsten 2019, og et utstillingskonsept ble presentert i mars 2020.

Permanent utstilling: Byggingen av MINO og de to kommende overgangene mellom eksisterende bygg og tilbygg krever noen avgrensede endringer i den permanente Holocaust-utstillingen. Ved siden av nødvendige fysiske endringer i forbindelse med overgangene, gjøres avgrensede innholdsmessige endringer basert på nyeste forskning og museums-pedagogiske hensyn. I 2019 ble det ulike mulige endringer kartlagt. I 2020 utføres det konkrete arbeidet.

03

Styrets beretning

*HL-senterets styre ledes
av Bente Sandvig (leder) og
Harald Korn (nestleder).*

STYRETS BERETNING

Styrets sammensetning

Styret består av ni medlemmer med personlige varamedlemmer og oppnevnes av Universitetet i Oslo. Ett medlem velges av og blant HL-senterets ansatte, to medlemmer foreslås av Det Mosaiske Trossamfund i Oslo, ett medlem foreslås av Det jødiske samfunn i Trondheim og ett medlem foreslås av Samarbeidsrådet for tros- og livssynssamfunn.

Styrets sammensetning per 31. desember 2019

Leder: Bente Sandvig, spesialrådgiver ved Human-Etisk Forbund. **Vara:** Faruk Terzic, imam i Det Islamske Fellesskap Bosnia-Hercegovina (oppnevnt fra 1. januar 2020). **Nestleder:** Harald Korn, daglig leder i Giramar AS. **Vara:** Alexander Levi, juridisk rådgiver i Equinor.

Styremedlemmer

• **Wenche Elisabeth Arntzen**, dommer i Høyesterett. **Vara:** Anders Ravik Jupskås, nestleder og forsker ved C-REX – Senter for ekstremismeforskning, Universitetet i Oslo.

• **Olav Njølstad**, direktør ved Det Norske Nobel-institutt. **Vara:** Inga Bostad, professor ved Institutt for pedagogikk, Universitetet i Oslo.

• **Inger Furseth**, professor ved Institutt for sosiologi og samfunnsgeografi, Universitetet i Oslo. **Vara:** Ny oppnevning kommer.

• **Chava Savosnick**, seniorrådgiver ved Barne-, ungdoms- og familiedirektoratet. **Vara:** Islin Rose Abrahamsen, selvstendig næringsdrivende.

• **Hans Petter Graver**, professor ved Institutt for privatrett, Universitetet i Oslo (oppnevnt fra 1. januar 2020). **Vara:** Hanne Hagtvedt Vik, professor ved Institutt for arkeologi, konservering og historie, Universitetet i Oslo.

• **Vibeke Moe**, stipendiat ved HL-senteret. **Vara:** Elise Christensen, fungerende avdelingsleder ved HL-senteret.

• **Rita Abrahamsen**, universitetslektor ved Institutt for musikk, NTNU. **Vara:** Ralph Dan Buchmann, forstander i Det jødiske samfunn i Trondheim.

Arbeidsutvalg

Arbeidsutvalget er saksforberedende organ for styret. I 2019 besto utvalget av styrets leder og nestleder, HL-senterets direktør og administrativ leder.

HL-senterets styre

Varamedlem Faruk Terzic (t.v.), styreleder Bente Sandvig, direktør Guri Hjeltnes, varamedlem Inga Bostad, Chava Savosnick, Wenche Elisabeth Arntzen og nestleder Harald Korn (foran).

ØKONOMI

Økonomi

Styret finner at årsregnskapet gir et korrekt bilde av stiftelsens eiendeler og gjeld, finansielle stilling og resultat. I samsvar med regnskapslovens §3-3a bekreftes det at forutsetningen om fortsatt drift er til stede og at denne forutsetningen er lagt til grunn ved utarbeidelse av regnskapet.

Styret kjenner ikke til noen forhold av viktighet for å bedømme selskapets stilling og resultat som ikke framgår av regnskapet og balansen med noter. Det er heller ikke etter regnskapsårets utgang inntrådt forhold som etter styrets syn har betydning ved bedømmelse av regnskapet.

Samlet inntekt i 2019 var 58 mill. Stiftelsen har inntektsført 36,1 mill. i statlig driftsstøtte. I tillegg

ble det inntektsført 19 mill. i oppdrag og tilskudd til forskning og formidling. Øvrige inntekter beløp seg til 2,9 mill. Stiftelsen mottok bidrag fra Utenriksdepartementet, Norges forskningsråd, Utdanningsdirektoratet, Nordisk Råd, Utdanningsetaten i Oslo kommune, Sparebankstiftelsen, Eckbos Legat og Kulturrådet. Driftskostnadene utgjorde 62,5 mill. De største postene er knyttet til husleie til Statsbygg, drift av den kulturhistoriske eiendommen Villa Grande, samt lønn og sosiale kostnader ved senteret. Underskuddet på driften ble 4,5 mill.

Stiftelsen hadde i 2019 en positiv avkastning på kapitalen på 11,5 mill. Årsresultatet ble et overskudd 6,9 mill., som disponeres ved overføring til annen formålskapital.

Stiftelsens samlede formålskapital var ved utgangen av året 70 mill., hvorav grunnkapitalen utgjorde 40 mill. og tilleggskapital 17,4 mill. Den frie formålskapitalen utgjorde 12,6 mill. Stiftelsens midler ble forvaltet av UNIFOR (Forvaltningsstiftelsen for fond og legater), fordelt med 60 prosent i rentebærende papirer og 40 prosent i aksjefond.

I 2019 hadde stiftelsen et resultat på kr. 6 928 967 som foreslåes å disponeres slik:

Disponering	Beløp
Overført fra annen formålskapital	6 928 967

ARBEIDSMILJØ

Personalforhold, likestilling, mangfold og miljø

Stiftelsen har som mål å være en inkluderende arbeidsplass og har innarbeidet en personalpolitikk som tilstreber mangfold og likestilling.

Stiftelsen har en lønnspolitikk som likestiller kvinner og menn. Stiftelsens styre besto av seks kvinner og tre menn. Ved utgangen av året var 23 kvinner og 13 menn ansatt ved senteret, hvorav 22 i faste og 14 i midlertidige stillinger. I tillegg har senteret 7 deltidsstillinger i resepsjonen knyttet til bemanning i helger og utvidet åpningstid, hvorav 3 menn og 4 kvinner.

Gjennomsnittlig antall årsverk i 2019 var 32,6. Målt i forhold til antall årsverk var sykefraværet 6,6 prosent for året som helhet, herav 1,6 prosent korttidsfravær og 5,0 prosent lengre fravær. Styret

anser arbeidsmiljøet i stiftelsen som godt.

Senterets kontorlokaler holder god standard og de ansattes arbeidsplasser har de siste årene blitt betydelig oppgradert i samråd med bedriftshelse-tjenesten. I forbindelse med byggeprosess for tilbygget MINO, har det oppstått forhold som har vært belastende for ansatte, knyttet til støy, luftkvalitet og generelle arbeidsforhold. Tiltak for å sikre godt arbeidsmiljø har vært satt i gang fortløpende med blant annet innkjøp av utstyr, inkl. støyreducerende hodetelefoner og bærbare PCer, og tilrettelegging med alternative arbeidsplasser og hjemmekontor. Tiltakene er utarbeidet i tett dialog med verneombud og ansatte. Bygningen er gjennomgått med tanke på universell utforming og utbedringer gjennomføres gradvis, i samarbeid med Statsbygg. Virksomheten er ikke av en slik art at den medfører forurensning eller utslipp som kan være til skade for det ytre miljø.

Enige og tro inntil Dovre faller

Fra dagsamlingen vår ved Eidsvoll 1814.

VIKTIGE SAKER

Viktige saker

HL-senteret arbeider med å forske fram og spre kunnskap om Holocaust, andre folkemord og minoriteters livsvilkår. Det gjør vi ved å undervise studenter og skoleungdom samt tilby gratis foredrag til et bredt publikum, ukentlig. Senteret har utviklet viktig forskning innen felt som antisemittisme, konspirasjonsteorier og høyreekstremisme.

Vi arbeider også for og med lærere og lærerutdannere om forebygging av antisemittisme, rasisme og diskriminering i skolen. HL-senteret formidler dessuten gjennom utstillinger, både en permanent utstilling om Holocaust og midlertidige utstillinger knyttet til senterets fagfelt. HL-senteret har et godt forskningsbibliotek og arkiv- og gjenstandssamling.

Stiftelsen Senter for studier av Holocaust og livssynsminoriteter (HL-senteret) holder til i den kulturhistoriske eiendommen Villa Grande i Huk aveny 56 på Bygdøy i Oslo kommune og rommer også utstillinger, bibliotek og kafé.

I 2019 avholdt HL-senterets styre fem styremøter og behandlet 41 saker. I juni var styret på fire dagers studietur til Polen. Styret besøkte museer og møtte fagmiljøer og viktige samarbeidspartnere for HL-senteret, som Memorial and Museum Auschwitz – Birkenau, Jewish Historical Institute og POLIN Museum of the History of Polish Jews i Warszawa og The Marek Edelman Dialogue Center i Łódź.

Høydepunkter fra 2019

- Regjeringen sikret høsten 2018 HL-senteret finansiering til et tilbygg som skal huse midlertidige utstillinger. Byggearbeid startet høsten 2019, etter

Visste du at HL-senteret har formidlingstilbud til alle interesserte og at vi skreddersyr tilbud etter behov? Det betyr at vi kan tilby relevante fagdager til alle slags grupper, langt utover temaet Holocaust og andre folkemord, ikke minst fordi vi kan trekke inn forskere fra senteret som kan formidle aktuell forskning.

at det ble signert avtale mellom byggherre Statsbygg og totalentreprenøren OBAS Øst. Gjennom 2019 har HL-senteret hatt interne prosesser, der ansatte er invitert inn for å utvikle tilbyggets innredning og innhold. Tilbygget skal stå ferdig i 2021.

- HL-senteret tok initiativ til tre nye forskningsprosjekt innenfor feltene Holocaust og rasisme og diskriminering. Det ene prosjektet er tilknyttet prosjektet *Shifting Boundaries* og vil undersøke hvordan det undervises om Holocaust i norsk skole. De to øvrige prosjektene er innenfor

fagfeltene rasisme og diskriminering og skal bidra med empirisk basert kunnskap om rasismens uttrykksformer, begrunnelser, årsaker og erfaringer med rasisme. Alle prosjektene starter opp i 2020.

- Høsten 2019 fikk HL-senteret innvilget søknad om ny treårig rammeavtale med Utenriksdepartementet for perioden 2020-2022. Samarbeidet er en fornyelse og utvidelse av forsknings- og formidlingsprosjekter innen rammeavtalen for prosjektet *Minority Protection and Mass Atrocity Prevention*, som har gått over årene 2017-19.

- Innenfor forskningsfeltet sammenliknende studier av folkemord leverte HL-senteret tre artikler til internasjonale antologier: «Genocide and the State» og «Somebody Else's Crime: The Drafting of the Genocide Convention as a Cold War Battle, 1946-1948» og «The Universal Declaration of Human Rights and the Genocide Convention as a Cold War Flashpoint, 1946-48». Boken *Putin's Russia and the Falsification of History: Reasserting Control over the Past* ble ferdigstilt og utgis av forlaget Bloomsbury Academic i London våren 2020.
- Prosjektet *Minority Protection and Mass Atrocity Prevention* var i 2019 sitt avsluttende år. I regi av prosjektet ble det avholdt en internasjonal forskningskonferanse under tittelen «Mass Atrocities, Prevention and Punishment: Lessons learned from the Yazidi and Rohingya cases» på HL-senteret i september og flere internasjonale fagseminarer blant annet i tilknytning til prosjektet «Inclusive Citizenship and Human Rights». Forskningsarbeidene innfor prosjektet, «Forfølgelse av minoriteter/folkemord: Overvåking og forebygging» og «Flukt», ble gjennomført og rapporter vil publiseres i 2020.
- HL-senterets to NFR-finansierte prosjekter *Shifting Boundaries. Definitions, Expressions and Consequences of Antisemitism in Contemporary Norway* og *Negotiating Jewish Identity: Jewish Life in 21st Century Norway* var i sitt andre år. Prosjektet *Shifting Boundaries* arrangerte i samarbeid med Jødisk Museum Oslo et fagseminar om antisemittisme høsten 2019.
- Boken *Hva er konspirasjonsteorier?* ble lansert, skrevet av HL-senterets seniorforsker Terje Emberland og professor Asbjørn Dyrendal ved NTNU, og inngår i Universitetsforlagets «Hva er»-serie.
- I juni åpnet HL-senterets sommerutstilling *Etter et folkemord: Møter med jezidier*. Utstillingen tok utgangspunkt i forskningsstudien «Flukt». Studien er basert på intervjuer med flyktninger fra Syria og Irak, som er finansiert av Utenriksdepartementet.
- Høsten 2019 startet HL-senteret, i samarbeid med Universitetet i Tromsø – Norges arktiske universitet en ny foredragsserie «Andre verdenskrig – gjensyn og dypdykk». Serien var internasjonalt orientert og var støttet av Eckbos Legat.
- HL-senteret utviklet et nytt undervisningsopplegg kalt *Fra «urinnvåner» til urfolk: hva har formet samisk-norsk historie fra 1905 til i dag*, der elevene selv er utstillingskuratorer. Elevutstillingene blir vist for publikum i HL-senterets lokaler. Undervisnings-tilbudet mottok støtte fra Sparebankstiftelsen.
- Foredragsserien «Krig, okkupasjon og historisk arv» i Gamle festsal hadde sitt siste semester våren 2019. Det var avslutningen av et samarbeid med Universitetet i Oslo som startet våren 2015. Serien har rommet 44 foredrag og trukket om lag 5000 mennesker.
- Januar 2019 åpnet utstillingen «Lives Cut Short. Seeking Refuge During the Holocaust. The Short Life of Ruth Maier» om Ruth Maier i FN-bygningen i New York. Utstillingen er produsert av HL-senteret i samarbeid med Dokumentationsarchiv des Österreichischen Widerstandes i Wien.
- HL-senterets utstilling «Gulag: Det farfar ikke fortalte», som ble utviklet i 2017, gjestet høsten 2019 både Militärhistorisches Museum der Bundeswehr i Dresden og Waseda University i Tokyo.
- *DEMBRA (Demokratisk Beredskap mot Rasisme, Antisemittisme og udemokratiske holdninger)*, lanserte høsten 2019 nye ressursider på Dembra.no. Lanseringen markerte også avslutningen på et toårig samarbeid med lærerutdanningsinstitusjoner om styrking av lærerutdanneres kompetanse om forebygging av fordommer og gruppefiendtlighet i lærerutdanningen. Statsråd Jan Tore Sanner var til stede på lanseringen.
- I 2019 finansierte Nordisk råd et pilotprosjekt (Nordic DEMBRA) der det ble etablert et samarbeid mellom nordiske partnere for styrking av kompetansebygging på feltet forebygging av fordommer, gruppefiendtlighet og diskriminering i skoler, basert på Dembra-metodikk. Institusjoner i Sverige, Danmark, Island og Finland deltok i prosjektet.
- HL-senteret ga ut den andre publikasjonen i serien Dembra. *Faglige perspektiver på demokrati og forebygging av gruppefiendtlighet i skolen*, samtidig som den tredje Dembra-konferansen ble arrangert av Raftostiftelsen i Bergen.

- Også i 2019 deltok HL-senteret på Arendalsuka. I samarbeid med freds- og menneskerettighets-sentrene hadde HL-senteret stand og arrangerte to samtaler om temaer som konspirasjonssnakk om samer og om fagfornyelsen vil styrke demokratiet i skolen.

- HL-senteret mottok i løpet av 2019 flere nye gjenstander til sin gjenstandssamling, blant annet gjenstander som dokumenterer jødisk liv i Norge før krigen. Arkivet etter Ruth Maier ble, i samarbeid med ILOS ved UiO, skannet og klargjort for digitalisering.

- HL-senteret inngikk ny samarbeidsavtale med POLIN Museum of the History of Polish Jews i Warszawa for fem nye år. Prosjektets tittel er *Jødisk kulturarv (Jewish Cultural Heritage)* og rommer samarbeid innen både forskning, undervisning og utstilling.

- HL-senteret har over flere år undervist bachelor- og masterstudenter ved Institutt for arkeologi, konservering og historie ved UiO og veiledet masterstudenter. Høsten 2019 gjennomførte senteret emnet HIS2426 – Norge under hakekorset 1940-1945 – et internasjonalt perspektiv.

- I november arrangerte HL-senteret og C-REX en internasjonal forskningskonferanse under tittelen «Bigotry and hate: Local and Global Perspectives», som del av HL-senterets deltakelse i nettverket Global Consortium on Bigotry and Hate. Fagpersoner fra flere kontinenter deltok på konferansen. Konferansen var finansiert av Utenriksdepartementet.

Oslo, 3. mars 2020

Bente Sandvig
Styreleder

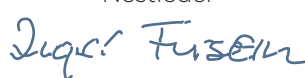
Vibeke Moe
Styremedlem

Olav Njølstad
Styremedlem

Harald Korn
Nestleder

Inger Furseth
Styremedlem

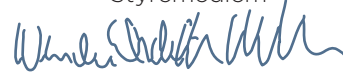
Eva Lisbeth Savosnick
Styremedlem

Guri Hjeltnes
Direktør

Rita Abrahamsen
Styremedlem

Wenche Elizabeth Arntzen
Styremedlem

Hanne Hagtvedt Vik
Styremedlem

04

Årsregnskap og balanse

*Ti det er sant at pengene
regjerer verden.*

Bjørnstjerne Bjørnson

Resultatregnskap

DRIFTSINNEKTER OG DRIFTSKOSTNADER	NOTE	2019	2018
Salgsinntekt		686 806	695 109
Annen driftsinntekt	2	57 288 198	51 933 472
Sum driftsinntekter		57 975 005	52 628 581
Varekostnad		219 147	175 708
Lønnskostnad	3, 4	27 398 091	24 517 553
Avskrivning av driftsmidler og immaterielle eiendeler	6	177 593	209 297
Annen driftskostnad	3, 5	34 753 076	30 753 428
Sum driftskostnader		62 547 907	55 655 986
Driftsresultat		-4 572 902	-3 027 405
FINANSINNEKTER OG FINANSKOSTNADER			
Annen renteinntekt	7	875 360	128 990
Annen finansinntekt		7 972	1 539
Verdiøkning markedsbaserte omløpsmidler	7	10 631 878	0
Verdireduksjon markedsbaserte omløpsmidler	7	0	1 753 858
Annen rentekostnad		1 146	575
Annen finanskostnad		12 194	1 697
Resultat av finansposter		11 501 869	-1 625 601
Ordinært resultat før skattekostnad		6 928 967	-4 653 006
Ordinært resultat		6 928 967	-4 653 006
Årsresultat	10	6 928 967	-4 653 006
Overføringer			
Avsatt til annen egenkapital		6 928 967	0
Overført fra annen egenkapital		0	4 653 006
Sum overføringer		6 928 967	-4 653 006

Balanse

EIENDELER	NOTE	2019	2018
ANLEGGSMIDLER			
Varige driftsmidler			
Driftsløsøre, inventar o.a. utstyr	6	327 557	358 980
Sum varige driftsmidler		327 557	358 980
Finansielle anleggsmidler			
Investeringer i aksjer og andeler		10 000	10 000
Sum finansielle anleggsmidler		10 000	10 000
Sum anleggsmidler		337 557	368 980
OMLØPSMIDLER			
Lager av varer og annen beholdning		164 549	200 000
Fordringer			
Kundefordringer		761 858	1 375 280
Andre kortsiktige fordringer		5 529 280	5 860 939
Sum fordringer		6 291 138	7 236 219
Investeringer			
Andre markedsbaserte finansielle instrumenter	7	89 846 959	83 454 199
Sum investeringer		89 846 959	83 454 199
Bankinnskudd, kontanter o.l.	8	6 361 716	5 111 315
Sum omløpsmidler		102 664 362	96 001 733
Sum eiendeler		103 001 919	96 370 713

Balanse

FORMÅLSKAPITAL OG GJELD	NOTE	2019	2018
FORMÅLSKAPITAL			
Bundet formålskapital			
Grunnkapital		40 000 000	40 000 000
Tilleggskapital		17 400 000	16 600 000
Sum innskutt formålskapital		57 400 000	56 600 000
Annen formålskapital			
Annen formålskapital	10	4 602 336	3 318 369
Fond for prosjekter	10	8 050 000	3 205 000
Sum annen formålskapital		12 652 336	6 523 369
Sum formålskapital	10	70 052 336	63 123 369
GJELD			
Kortsiktig gjeld			
Leverandørgjeld		7 009 880	7 295 002
Skyldig offentlige avgifter		1 663 561	1 402 932
Annen kortsiktig gjeld	9	24 276 142	24 549 410
Sum kortsiktig gjeld		32 949 583	33 247 344
Sum gjeld		32 949 583	33 247 344
Sum egenkapital og gjeld		103 001 919	96 370 713

Bente Sandvig

Styreleder

Vibeke Moe

Styremedlem

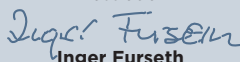
Olav Njåstad

Styremedlem

Harald Korn

Nestleder

Inger Furseth

Styremedlem

Eva Lisbeth Savosnick

Styremedlem

Guri Hjeltnes

Direktør

Rita Abrahamsen

Styremedlem

Wenche Elizabeth Arntzen

Styremedlem

Hanne Hagtvedt Vik

Styremedlem

Noter

NOTE 1 - REGNSKAPSPRINSIPPER

Stiftelsen Senter for studier av Holocaust og livssynsminoriteter er en alminnelig stiftelse regulert av Stiftelsesloven og stiftelsens vedtekter. Årsregnskapet er satt opp i samsvar med regnskapsloven og god regnskapsskikk.

Driftsinntekter

Inntektsføring ved salg av varer skjer på leveringstidspunktet. Tjenester inntektsføres etter hvert som de leveres.

Offentlig tilskudd

Tilskudd bruttoføres og periodiseres i tråd med gjennomføringen av stiftelsens delmål. Det kan knytte seg tilbakebetalingsforpliktelser til tilskudd.

Skatt

Virksomheten har ikke erverv som formål og har begrenset skatteplikt i henhold til sktl. § 2-32.

Klassifisering og vurdering av anleggsmidler

Anleggsmidler omfatter eiendeler bestemt til varig eie og bruk. Anleggsmidler er vurdert til anskaffelseskost. Varige driftsmidler balanseføres og avskrives over driftsmidlets økonomiske levetid. Varige driftsmidler nedskrives til gjenvinnbart beløp ved verdifall som forventes ikke å være forbigående. Nedskrivningen reverseres når grunnlaget for nedskrivningen ikke lenger er til stede.

Klassifisering og vurdering av omløpsmidler

Omløpsmidler og kortsiktig gjeld omfatter normalt poster som forfaller til betaling innen ett år etter balansedagen, samt poster som knytter seg til varekretsløpet. Omløpsmidler vurderes til laveste verdi av anskaffelseskost og virkelig verdi.

Fordringer

Fordringer oppføres til pålydende etter fradrag for avsetning til forventet tap. Avsetning til tap gjøres på grunnlag av en individuell vurdering av de enkelte fordringene.

Pensjonsforpliktelser

Pensjonsforpliktelse balanseføres ikke, jf. NRS 6 pkt.23.

Noter

NOTE 2 - DRIFTSINNEKTER

Annen driftsinntekt	Formål	2019	2018
TILSKUDD			
Offentlig bevilgning og driftsstøtte			
Offentlig bevilgning driftsstøtte	Driftsstøtte	36 130 000	33 858 000
Sum		36 130 000	33 858 000
Tilskudd til forskning og formidling			
Norges Forskingsråd	Forskning	4 010 666	2 647 000
Utenriksdepartementet	Forskning	3 232 868	4 652 950
Minority Rights Group Europe	Forskning	204 633	0
Utdanningsdirektoratet	Formidling	10 010 423	8 662 629
Nordisk Ministerråd	Formidling	1 125 000	0
Kulturrådet	Formidling	299 056	0
Sum		18 882 646	15 962 579
TILSKUDD OG ANDRE INNEKTER			
Tilskudd og andre inntekter		2 275 552	2 112 893
Sum tilskudd og andre inntekter		2 275 552	2 112 893
Sum annen driftsinntekt		57 288 198	51 933 472

Noter

NOTE 3 - LØNSKOSTNADER OG YTELSER, GODTGJØRELSER TIL DAGLIG LEDER, STYRET OG REVISOR

Lønnskostnader	2019	2018
Lønninger	20 045 947	17 989 927
Arbeidsgiveravgift	3 328 103	2 806 926
Pensjonskostnader	3 088 880	2 435 111
Andre ytelser	935 161	1 285 588
Sum	27 398 091	24 517 553

Stiftelsen hadde gjennomsnittlig 32,6 årsverk i regnskapsåret.

Ytelser til ledende personer	Daglig leder	Styret
Lønn	1 367 153	230 000
Pensjonskostnader	208 241	0
Annen godtgjørelse	5 648	0
Sum	1 581 042	230 000

Revisor

Godtgjørelse til revisor for revisjon i 2019 utgjør NOK 115 000. I tillegg kommer honorar for andre tjenester med NOK 19 000.

Det er ikke ytt lån eller sikkerhetsstillelse til fordel for daglig leder eller styremedlemmer. Ingen ansatte har avtale om sluttvederlag, bonus eller liknende.

NOTE 4 - PENSJON

Senter for studier av Holocaust og livssynsminoriteter har ytelsesbasert ordning for sine ansatte i Statens Pensjonskasse (SPK). Ordningen tilfredsstiller kravene i lov om obligatorisk tjenestepensjon (OTP). Alle stiftelsens ansatte er medlemmer av SPK. Årets pensjonskostnad er lik årets innbetalte premie, som for 2019 utgjør NOK 3 088 880. Stiftelsen er kategorisert i en ytelsesbasert flerforetaksordning uten tilordning av fiktivfond og hvor foretakene har felles premiesats. Ordningen regnskapsføres i.h.t. NRS 6 pkt. 23 som en innskuddsbasert pensjonsplan.

Stiftelsen innbetaler premie til en AFP-ordning i SPK. Slik AFP-ordning ansees også som en flerforetaksordning, men regnskapsføres som en innskuddsordning.

Noter

NOTE 5 - HUSLEIE OG KOSTNADER TIL DRIFT AV EIENDOMMEN VILLA GRANDE

HL-senteret leier den kulturhistoriske eiendommen Villa Grande av Statsbygg iht. leiekontrakt av 02.08.2004. Leien justeres årlig med 80% av økningen i Statistisk Sentralbyrås totale konsumprisindeks. Vederlag for indre vedlikehold justeres med 100% av konsumprisindeksen.

Leieforholdet løper fra 15.12.2004 til 31.12.2024. Fremleie, overdragelse eller selskapsmessige endringer krever utleiers skriftlige forhåndssamtykke. Leiekontrakten gjør unntak fra en rekke av bestemmelsene i Husleieloven.

Spesifikasjon av kostnader for driften av eiendommen Villa Grande:	2019	2018
Husleie	12 634 390	12 238 287
Elektrisk strøm (lys og oppvarming)	493 156	412 730
Renhold, renovasjon og annen kostnad lokaler	62 819	119 905
Alarm og vakthold	259 789	203 127
Reparasjon og vedlikehold bygninger	0	0
Innvendig vedlikehold	163 920	158 396
Brukeravhengige driftskostnader (serviceavtaler, grøntanlegg mv)	1 419 841	1 297 471
Sum Husleie og kostnader til drift av eiendommen Villa Grande	15 033 915	14 429 915

Noter

NOTE 6 - ANLEGGSMIDLER

	Inventar utstyr	Innredning kafé	Utstyr kafé utstilling	Utstyr
Anskaffelseskost pr. 01.01.19	540 751	259 570	739 570	484 008
Tilgang kjøpte anleggsmidler	32 347			
Anskaffelseskost 31.12.19	540 751	259 570	771 917	484 008
Akkumulerte avskrivninger 31.12.19	381 788	259 570	722 494	484 008
Bokført verdi 31.12.19	158 963	0	49 423	0
Årets ordinære avskrivninger	68 885	32 346		
Økonomisk levetid	5 år	5 år	0-5 år	4 år

	Datautstyr	Flygel	Sum
Anskaffelseskost pr. 01.01.19	625 919	240 514	2 890 331
Tilgang kjøpte anleggsmidler	113 823	146 170	
Anskaffelseskost 31.12.19	739 742	240 514	3 036 501
Akkumulerte avskrivninger 31.12.19	642 830	218 255	2 708 944
Bokført verdi 31.12.19	96 912	22 259	327 557
Årets ordinære avskrivninger	62 303	14 059	177 593
Økonomisk levetid	3 år	10 år	

Noter

NOTE 7 - MARKEDSBASERTE VERDIPAPIRER

	Anskaffelses kost	Balanseført verdi
Aksjefond		
KLP Aksje Global Indeks I	11 045 986	14 288 290
SPP Emerging Markets Plus – class A	2 492 012	2 759 928
Storebrand Global ESG Plus	10 929 509	14 332 693
Sum	24 467 507	31 380 911
Alternative investeringer, Unifor		
Alternative Investeringer Unifor	36 196	13 685
Sum	36 196	13 685
Pengemarked		
Nordea Kort Obligasjon I	3 150 133	3 111 478
Nordea Kort Obligasjon II	14 093 659	13 978 247
Sum	17 243 792	17 089 725
Rentefond		
KLP Obligasjon Global I	21 153 909	20 643 438
Storebrand Global Kreditt IG B	22 527 324	20 719 199
Sum	43 681 233	41 362 638
Total Sum	85 428 728	89 846 959

Periodens urealiserte verdiendring: NOK 10 631 878. Utdelt avkastning (renteinntekter) NOK 868 253,22.

NOTE 8 - BANKINNSKUDD OG BUNDNE MIDLER

	2019	2018
Bankinnskudd og kontanter	5 324 152	3 922 953
Skattetrekkkonto (bundne midler)	1 037 564	880 033
Venneforeningens bankkonto	0	308 329
Sum bankinnskudd og bundne midler	6 361 716	5 111 315

Noter

NOTE 9 - ANNEN KORTSIKTIG GJELD

Annen kortsiktig gjeld	2019	2018
Påløpt feriepenger	2 265 077	1 926 527
Skyldig lønn	17 280	11 640
Påløpt arbeidsgiveravgift av feriepenger	319 376	271 640
Annen påløpt kostnad	2 650 987	2 255 524
Venneforeningen	0	308 193
Periodisering av tilskudd	19 023 423	19 775 885
Sum annen kortsiktig gjeld	24 276 142	24 549 410

NOTE 10 - FORMÅLSKAPITAL

Fra stiftelsens vedtekter §5: «Stiftelsen har ved opprettelse av en grunnkapital på 40 mill. kroner. Stiftelsens kapital består av grunnkapitalen og eventuell tilleggskapital. Grunnkapitalens realverdi skal søkes opprettholdt».

Grunnkapitalens realverdi er opprettholdt gjennom oppjustering tilsvarende den årlige endring i konsumprisindeksen. Denne oppjusteringen tillegges grunnkapitalen som tilleggskapital.

	Grunn- kapital	Tilleggs- kapital	Annen formåls kapital	Fond for prosjekter	Sum formåls kapital
Pr. 31.12.2018	40 000 000	16 600 000	3 318 369	3 205 000	63 123 369
Pr. 01.01.2019	40 000 000	16 600 000	3 318 369	3 205 000	63 123 369
Årets resultat			6 928 967		6 928 967
Avsetning tilleggskapital		800 000	-800 000		0
Bruk av fond for prosjekter			655 000	-655 000	0
Avsetning fond for prosjekter			-5 500 000	5 500 000	0
Pr 31.12.2019	40 000 000	17 400 000	4 602 336	8 050 000	70 052 336

Revisors beretning

Til generalforsamlingen i stiftelsen
Senter for studier av Holocaust og livssynsminoriteter

UAVHENGIG REVISORS BERETNING FOR 2019

Uttalelse om revisjonen av årsregnskapet

Konklusjon

Vi har revidert stiftelsen Senter for studier av Holocaust og livssynsminoriteters årsregnskap som består av balanse per 31. desember 2019, resultatregnskap, og kontantstrømpoppstilling for regnskapsåret avsluttet per denne datoen og noter til årsregnskapet, herunder et sammendrag av viktige regnskapsprinsipper.

Etter vår mening er det medfølgende årsregnskapet avgitt i samsvar med lov og forskrifter og gir et rettviseende bilde av stiftelsens finansielle stilling per 31. desember 2019, og av dets resultater og kontantstrømmer for regnskapsåret avsluttet per denne datoen i samsvar med regnskapslovens regler og god regnskapsskikk i Norge.

Grunnlag for konklusjonen

Vi har gjennomført revisjonen i samsvar med lov, forskrift og god regnskapsskikk i Norge, herunder de internasjonale revisjonsstandardene International Standards on Auditing (ISA-ene). Våre oppgaver og plikter i henhold til disse standardene er beskrevet i *Revisors oppgaver og plikter ved revisjon av årsregnskapet*. Vi er uavhengige av stiftelsen slik det kreves i lov og forskrift, og har overholdt våre øvrige etiske forpliktelser i samsvar med disse kravene. Etter vår oppfatning er innhentet revisjonsbevis tilstrekkelig og hensiktsmessig som grunnlag for vår konklusjon.

Øvrig informasjon

Ledelsen er ansvarlig for øvrig informasjon. Øvrig informasjon består av styrets beretning, men inkluderer ikke årsregnskapet og revisorsberetningen.

Vår uttalelse om revisjonen av årsregnskapet dekker ikke øvrig informasjon, og vi attesterer ikke den øvrige informasjonen.

I forbindelse med revisjonen av årsregnskapet er det vår oppgave å lese øvrig informasjon med det formål å vurdere hvorvidt det foreligger vesentlig inkonsistens mellom øvrig informasjon og årsregnskapet, kunnskap vi har opparbeidet oss under revisjonen, eller hvorvidt den tilsynelatende inneholder vesentlig feilinformasjon. Dersom vi hadde konkludert med at den øvrige informasjonen inneholder vesentlig feilinformasjon er vi pålagt å rapportere det. Vi har ingenting å rapportere i så henseende.

Styrets og daglig leders ansvar for årsregnskapet

Styret og daglig leder (ledelsen) er ansvarlig for å utarbeide årsregnskapet i samsvar med lov og forskrifter, herunder for at det gir et rettviseende bilde i samsvar med regnskapslovens regler og god regnskapsskikk i Norge. Ledelsen er også ansvarlig for slik intern kontroll som

Parkveien 57, 0236 Oslo
Telefon: +47 21 04 00 11

Revisjonsnr.: 916 160 992
Hjemmeside: www.lunda.no

Bankkonto: 9613 13 27378
E-post: post@lunda.no

den finner nødvendig for å kunne utarbeide et årsregnskap som ikke inneholder vesentlig feilinformasjon, verken som følge av misligheter eller utilsiktede feil. Ved utarbeidelsen av årsregnskapet må ledelsen ta standpunkt til stiftelsens evne til fortsatt drift og opplyse om forhold av betydning for fortsatt drift. Forutsetningen om fortsatt drift skal legges til grunn for årsregnskapet så lenge det ikke er sannsynlig at virksomheten vil bli avviklet.

Revisors oppgaver og plikter ved revisjonen av årsregnskapet

Vårt mål er å oppnå betryggende sikkerhet for at årsregnskapet som helhet ikke inneholder vesentlig feilinformasjon, verken som følge av misligheter eller utilsiktede feil, og å avgi en revisjonsberetning som inneholder vår konklusjon. Betryggende sikkerhet er en høy grad av sikkerhet, men ingen garanti for at en revisjon utført i samsvar med lov, forskrift og god regnskapsskikk i Norge, herunder ISA-ene, alltid vil avdekke vesentlig feilinformasjon som eksisterer. Feilinformasjon kan oppstå som følge av misligheter eller utilsiktede feil. Feilinformasjon blir vurdert som vesentlig dersom den enkeltvis eller samlet med rimelighet kan forventes å påvirke økonomiske beslutninger som brukerne foretar basert på årsregnskapet.

For videre beskrivelse av revisors oppgaver og plikter vises det til <https://revisorforeningen.no/revisjonsberetninger>

Uttalelse om andre lovmessige krav

Konklusjon om registrering og dokumentasjon

Basert på vår revisjon av årsregnskapet som beskrevet ovenfor, og kontrollhandlinger vi har funnet nødvendig i henhold til internasjonal standard for attestasjonsoppdrag (ISAE) 3000 «Attestasjonsoppdrag som ikke er revisjon eller forenklet revisjonskontroll av historisk finansiell informasjon», mener vi at ledelsen har opplyst sin plikt til å sørge for ordentlig og oversiktlig registrering og dokumentasjon av stiftelsens regnskapsopplysninger i samsvar med lov og god bokføringskikk i Norge.

Konklusjon om utdeling og forvaltning

Basert på vår revisjon av årsregnskapet som beskrevet ovenfor, og kontrollhandlinger vi har funnet nødvendig i henhold til internasjonal standard for attestasjonsoppdrag (ISAE) 3000 «Attestasjonsoppdrag som ikke er revisjon eller forenklet revisjonskontroll av historisk finansiell informasjon», mener vi at stiftelsen er forvaltet og utdelinger er foretatt i samsvar med lov, stiftelsens formål og vedtektene for øvrig.

Oslo, den 3. mars 2020
Lundes Revisjonskontor I DA

Bente Hole
Registrert revisor

05

Utvalgte publikasjoner

Arbeid mot rasisme er ikke bare aktuelt på skoler med stort synlig mangfold, eller skoler der det forekommer rasisme og diskriminering. Det er aktuelt for alle skoler så lenge rasisme og diskriminering foregår i samfunnet der elevene skal bli, ja er, borgere.

Alexa Døving og Peder Nustad

PUBLIKASJONER

Utvalgte publikasjoner

Her er en smakebit av publikasjonene som kom fra HL-senteret i 2019.

Bokutgivelser

- Emberland, Terje og Dyrendal, Asbjørn, *Hva er konspirasjonsteorier*, Universitetsforlaget 2019, 156 sider
- HL-senteret, *16 år med Benjaminprisen. Forebyggende arbeid mot rasisme og diskriminering i skolen*, 2019, 51 sider

Fagartikler

- Bjørndal-Lien, Lars, «Den blodtørstige revolutionsjøde Moses Klas.» Fiendebildekonstruksjon i den konservative hovedstadspressen før stortingsvalget i 1924», i *Arr-idéhistorisk tidsskrift*, nr. 3, Oslo 2019
- Døving, Cora Alexa, «Antirasistisk kreativitet - Om ZombieLars, Third Culture Kids og empatisk anti-rasisme», *Nytt norsk tidsskrift*, s. 333-343, vol 4/2019
- Døving, Cora Alexa og Peder Nustad, «Hva er rasisme, og hva kan skolen gjøre?» *16 år med Benjaminprisen. Forebyggende arbeid mot rasisme og diskriminering i skolen*, ss. 12-15, HL-senteret 2019
- Emberland, Terje, «Hat og Del. Om arbeiderpartihat, konspirasjonssnakk, subversjonsmyter og Sylvi Listhaug», *Arr-idéhistorisk tidsskrift*, nr. 2, 2019
- Emberland, Terje: «Stutthof-eksperimentet. Norske politifanger i SS' omskoleringsleir», s. 26-48, *Historisk Tidsskrift*, nr. 2019
- Hjeltnes, Guri, «Supplies Under Pressure: Survival in a Fully Rationed Society: Experiences, Cases, and Innovation in Rural and Urban Regions in Occupied Norway», *Coping with Hunger and Shortage under German Occupation in World War II*, Palgrave Macmillan, 2019, ss. 61-83
- Hoffmann, Christhard. «A Marginal Phenomenon? Historical Research on Antisemitism in Norway, 1814-1945» *Antisemitism in the North. History and State of Research*, Ed. Jonathan Adams, Ed. Cordelia Heß, side 155-171, Berlin/Boston: De Gruyter, 2019
- Lenz, Claudia og Solveig Moldrheim, «Nulltoleranse» – fra lydighet til myndiggjøring: Hvordan møte krenkende atferd og fordomsfulle uttrykk i skolen, I: *DEMBRA - Faglige perspektiver på demokrati og forebygging av gruppefiendtlighet i skolen (2)* s. 34-49, HL-senteret 2019
- Plesner, Ingvill Thorson, «Das Verhältnis von Staat und Kirche in Norwegen», *Kirche und Staat in Nord-, Süd- und Westeuropa*, Duncker & Humblot 2019
- Plesner, Ingvill Thorson, «Sikrer ny lov om tros- og livssynsamfunn minoriteters rettigheter?», *Kritisk juss nr. 02/2019* (vol 45), Universitetsforlaget
- Vogt, Carl Emil, «Hva visste Quisling om jødeutryddelse?», s. 175-191, *Nytt Norsk Tidsskrift* vol 3/2019

- Weiss-Wendt, Anton, «When the End Justifies the Means: Raphael Lemkin and the Emergence of a Popular Discourse on Genocide», s. 173-188, *Genocide Studies and Prevention: An International Journal 1*, vol. 13, 2019

- Weiss-Wendt, Anton, «Leben im Dienst einer Idee: Raphael Lemkin und die Völkermordkonvention», s. 14-16, *Jüdische Geschichte & Kultur, Magazin des Dubnow-Instituts 3*, 2019

Kronikker

- Døving, Alexa og Claudia Lenz, «Muslimfiendtlighet og en gryende tverrpolitisk enighet, kronikk, *Aftenposten* 19.08.2019

- Emberland, Terje: «Fremskrittspartiets konspirasjonssnak», kronikk, *VG*, 20.09.2019

- Hjeltnes, Guri, «Folkemordet på jødene fikk en enspalter på side 7 i The New York Times», kronikk, *Aftenposten*, 26.01.2019

- Hjeltnes, Guri, «Gaven fra lektor Mendelsohn», essay, *Aftenposten* 6.11.2019

- Hjeltnes, Guri og Kobbeltvedt, Jostein; Marcussen, Eystein; Fjeldstad, Ana Perona; Myhre, Audun; Wee, Christian; Zamudio, Alfredo, «Samehets. Ufarlig grums eller en trussel mot demokratiet?», kronikk, *Aftenposten* 11.8.2019

- Hjeltnes, Guri og Kobbeltvedt, Jostein; Marcussen, Eystein; Fjeldstad, Ana Perona; Myhre, Audun; Wee, Christian; Zamudio, Alfredo: «Demokratiets seier», kronikk, *VG* 31.5.2019

- Emberland, Terje; Hjeltnes, Guri; Hoffmann, Christhard; Simonsen, Kjetil B., «Holocaustbenektelse og antisemittisme. Et svar til rektor Dag Rune Olsen, UiB», debatt, *VG* 28.3.2019

- Hjeltnes, Guri; «Det angår også deg», sommerspalte *Vårt Land*, 27.7.2019

- Hjeltnes, Guri; «Hvordan lære nye generasjoner om Holocaust?», sommerspalte *Vårt Land* 27.6.2019

- Hoffmann, Christhard og Vibeke Moe, «Hverken svartmaling eller skjønnmaling: Negative holdninger til muslimer må bekjempes», kronikk, *Aftenposten*, 28. august 2019

- Vogt, Carl Emil, «Selvfølgelig visste Quisling om jødeutryddelsene», kronikk, *Aftenposten* 12.9.2019

Rapporter og policy briefs

- Stensrud, Ellen, «Vil trosfrihetspolitikk hjelpe Rohingyaene i Myanmar?» Rapport, Senter for Studier av Holocaust og Livssynsminoriteter, 2019

- Stensrud, Ellen, «Mass atrocity prevention: An overview of risk assessment and early warning» Notat, Senter for Studier av Holocaust og Livssynsminoriteter, 2019

- Stensrud, Ellen, «Involving civil society in atrocity prevention: Input from the MENA region» Notat, Senter for Studier av Holocaust og Livssynsminoriteter, 2019

06

Utvalgte foredrag og taler

Det startet for 70 år siden, mens Oskar Mendelsohn var lektor ved Ullern Gymnas i Oslo, at han begynte arbeidet med å skrive Jødenes historie i Norge gjennom 300 år. Oppdraget kom i 1949 fra Det Mosaiske Trossamfund i Oslo.

*Direktør Guri Hjeltnes,
Aftenposten*

FOREDRAG OG TALER

Utvalgte foredrag og taler

Her følger et lite utvalg av alle foredragene og talene HL-senterets ansatte holdt i 2019.

- Andersen, Ingun Steen, «Skolen som uenighetsfellesskap», foredrag, Medborgerskapsdagene, Høgskulen på Vestlandet, avdeling Sogndal, 03.04.2019
- Andersen, Ingun Steen og Claudia Lenz, «Demokrati i skolen som forebygging av fordommer og gruppefiendtlighet», samling, Utdanningsforbundet Vestfold og Telemark, 29.11.2019
- Banik, Vibeke Kieding, foredrag om norsk-jødisk historie under Limmud, Helsingfors februar 2019
- Banik, Vibeke Kieding, foredrag om Holocaust i Norge under Limmud, Helsingfors februar 2019
- Banik, Vibeke Kieding, seminar i forbindelse med relansering av Oskar Mendelsohns bok *Jødernes historie i Norge*, deltaker i paneldebatten, 6.11.2019
- Banik, Vibeke Kieding, Intervju i *Vårt Land*, i forbindelse med nytgivelsen av *Mein Kampf*, april 2019
- Døving, Cora Alexa, «Holdninger til og blant jøder og muslimer», foredrag, Muslimske dialogkonferanse, 28.01.2019
- Døving, Cora Alexa, «Kulturarv og norskhet», foredrag, Universitet i Sørøst-Norge, Bø, 14.02.2019
- Døving, Cora Alexa, «Conspiracy talk and Racism», foredrag, Dembra Nordic, conference, Oslo, 15.02.2019
- Døving, Cora Alexa, «Love your Folk – on right wing extremism in Norway», foredrag, Uppsala universitet, 13.04.2019
- Døving, Cora Alexa, «Rasisme i dagens Norge» foredrag, BUFDIR konferanse, 25.04.2019
- Døving, Cora Alexa «Muslims are. Contextualizing Survey, foredrag, answers», conference, Uppsala Universitet, 08.11.2019
- Døving, Cora Alexa, «Bringing the enemy closer to home», foredrag, conference «Bigotry and Hate», 12.12.2019
- Emberland, Terje, «Hva er konspirasjonsteorier?», Journalisthøyskolen, 20.04.2019
- Emberland, Terje, «Norsk fascisme/SS i norsk okkupasjons-historie», Høgskolen i Lillehammer, 06.05.2019
- Emberland, Terje, «Konspirasjonsteorier og radikalisering», Politiets Sikkerhetstjeneste, 10.05.2019
- Emberland, Terje, «SS og det norske okkupasjonsregimet», IAKH, UiO, 10.09.2019

- Emberland, Terje, «Hva er konspirasjonsteorier?», Arendalsuka, Norsk Biblioteksforening, 14.08.2019
- Emberland, Terje, (med Asbjørn Dyrendal) «Hva er konspirasjonsteorier?», Lærerkurs Bergen, 11.09.2019
- Emberland, Terje, «Hva er konspirasjonsteorier?», Kvekerne, 14.09.2019
- «Hva er konspirasjonsteorier?», Oslo Met, 10.10.2019
- Emberland, Terje, (med Asbjørn Dyrendal) «Konspirasjonsteorier og populærkultur», Kongsberg Krimfestival, 25.10.2019
- Emberland, Terje, Paneldebatt om konspirasjonsteorier om fake news, IAKH, UiO, 31.10.2019
- Emberland, Terje, «Religion and Race», CEMFOR, Uppsala, 06.11.2019
- Haanshuus, P. Birgitte «Fra tull til terror? Tre trender innen høyreekstremisme», Samfundsmøte: H8ers - fra tull til terror, Studentersamfundet i Trondheim, foredrag og panelsamtale, 16.11.2019
- Haanshuus, P. Birgitte, «Ytre høyres aktivisme på internett og sosiale medier», HUMAN 2019: 22. juli – Samtalene som splitter oss, Vega scene, Oslo, foredrag og panelsamtale, 26.02.2019,
- Haanshuus, P. Birgitte «Nynazister på nett: Antisemittisk propaganda forkledd som nyheter», Fagseminar om antisemittisme (i regi av Shifting Boundaries-prosjektet), Jødisk Museum Oslo, 13.11.2019
- Haanshuus, P. Birgitte, «News about Jews: Antisemitic propaganda in extreme right alternative media», Countering Online Disinformation: Interdisciplinary networking symposium, konferansepresentasjon, OsloMet, 03.06.2019
- Haanshuus, P. Birgitte, «News about Jews: Deconstructing antisemitic propaganda in extreme right alternative media», Nordmedia 2019, Malmö universitet, 22.08.2019, konferansepresentasjon
- Haanshuus, P. Birgitte, «What's (on the) left? Boundaries and content moderation of antisemitic hate speech online», Social Media & Antisemitism: Deciphering the Relationship Between Prejudice & Communication, konferansepresentasjon, Edge Hill University, 06.11.2019,
- Hetland, Øystein, «Jødiske Ludwig Melzer», foredrag, Ognå, Rogaland, 26.03.2019
- Hetland, Øystein, «Politiet i Stavanger», foredrag, Stavanger, Rogaland, 21.08.2019
- Hetland, Øystein, «Politiet i Stavanger», foredrag, Stavanger, Rogaland, 03.10.2019
- Hjeltnes, Guri, «Hva kan Sverige lære av det norske Holocaust-senteret? En samtale med statsminister Stefan Löfven, den norske ambassaden i Stockholm, 4.9.2019

- Hjeltnes, Guri, «Skolebesøkene på Holocaust-senteret og DEMBRA: Hva, hvorfor og hvordan?», temadag om antisemittisme, Det Norske Videnskapsakademi, Oslo, 14.10.2019
- Hjeltnes, Guri, en rekke taler og presentasjoner om HL-senterets virksomhet og aktiviteter
- Hoffmann, Christhard. «Hva er antisemittisme i dag?» Universitetet i Bergen, Faglig-pedagogisk dag, Bergen, 01.02.2019
- Hoffmann, Christhard, «*Mein Kampf* i Tyskland. Historien om en bok», Universitet i Oslo og HL-senteret, Oslo, 27.04.2019
- Hoffmann, Christhard, «HL-senterets holdningsundersøkelser» Vitenskapsakademi, seminar om antisemittisme før og nå, Oslo, 14.10.2019
- Hoffmann, Christhard, «Antisemittisme i dag», Senioruniversitet Åsane, Bergen, 05.11.2019
- Hoffmann, Christhard, «Oskar Mendelsohn og den jødiske historiografien» HL-senteret, Oslo 06.11.2019
- Hoffmann, Christhard, «Den skjulte fordømmen. Antisemittisme etter Holocaust» Jødisk Museum Oslo og HL-senteret, fagseminar om antisemittisme, Oslo, 13.11.2019
- Lenz, Claudia, «Forebygging av gruppefiendtlighet og hat gjennom kritisk-demokratisk danning», Utdanningsforbundet, 23.09.2019
- Lenz, Claudia. «Hvordan møte krenkende atferd og fordomsfulle uttrykk i skolen?», Samling læringsmiljøprosjektet UDIR, Gardemoen, 23.10.2019
- Lenz, Claudia, «Høyreekstremisme og forebygging i klasserommet», panelsamtale i regi av 22. julisenteret, 03.10.2019
- Lenz, Claudia «Når Ola Nordmann taper fordi han ikke vil krenke – og jøden sitter og gliser», Innlegg fagseminar om antisemittisme ved Jødisk Museum, 13.11.2019
- Lenz, Claudia og Peder Nustad, «Dembra: Supporting schools and teacher training in fostering» Utdanningsdepartementet i New Zealand, Kunnskapsdepartementet, Oslo, 25.11.2019
- Moe, Vibeke. «Hvordan bekjempe antisemittisme i dagens Norge», paneldiskusjon, Det Norske Videnskapsakademi, Oslo, 14.10.2019
- Moe, Vibeke. «Den nye farao? Forestillinger om jøder og Israel blant muslimer i Norge», seminar på Jødisk museum 13.11.2019
- Nustad, Peder, «Norway's Action Plan Against Antisemitism». International workshop for policymakers on addressing antisemitism through education, Odihr og Unesco, Warszawa, 21.05.2019
- Nustad, Peder, «Forebygging av radikaliseringsom del av skolens arbeid med å fremme demokrati», seminar, Utdanningsforbundets profesjonspolitiske avdeling, Holmen Fjordhotell, Asker, 21.1.2019
- Plesner, Ingvill Thorson, «Human rights and diversity: Leading cases and core dilemmas», Juridisk fakultet, UiO, 22.1.2019
- Plesner, Ingvill Thorson, «En menneskerettighetsbasert tros- og livssynspolitikk», Det teologiske menighetsfakultet, 9.9.2019
- Plesner, Ingvill Thorson, «Urfolksbegrepet og urfolks menneskerettigheter», HL-senterets lærerkurs 10.10.2019
- Plesner, Ingvill Thorson, «Folkemordet på jezidiene» – HL-senterets venneforening om «Jezidienes og Rohingyaenes skjebner», 21.10.2019
- Plesner, Ingvill Thorson, «Minority rights are human rights», innledningsforedrag ved internasjonal konferanse organisert av Minoritetsnettverket ved HL-senteret i samarbeid med FNs spesialrapportør for menneskerettigheter og Alliance of Iraqi Minorities, i Erbil 8.4.2019

- Plesner, Ingvill Thorson, «Complex identities and equal human rights» - innledningsforedrag ved workshop «Inter-faith dialogue and co-existence», i Dohouk 10.4.2019, organisert av Minoritetsnettverket ved HL-senteret i samarbeid med Kirkens Nødhjelps kontor i Dohouk
- Plesner, Ingvill Thorson, «The human rights of linguistic minorities in education» – åpningspanel-debatt ved «Africa-Middle East Regional Forum on Minority Issues on Education», Tunis, oktober 2019
- Plesner, Ingvill Thorson, «Language and the Human Rights of Minorities», organized by the UN Special Rapporteur on Minority Issues
- Stensrud, Ellen, «The Rohingya Crisis in Myanmar: The Meanings of Genocide in Advocacy and Politics», 14 Biannual Convention of the International Association of Genocide Scholars, Konferansepaper. Phnom Penh, Kambodsja, juli 2019
- Stensrud, Ellen, «Folkemord - årsaker og forebygging», foredrag, Lærerkurs, Senter for Studier av Holocaust og Livssynsminoriteter, mai 2019
- Stensrud, Ellen, «Hva er folkemord?» Kurs for lærerstudenter, foredrag, Senter for Studier av Holocaust og Livssynsminoriteter, november 2019
- Stensrud, Ellen, «Trosfrihet – vil det hjelpe Rohingyaene?» foredrag, kursmodul menneskerettigheter, Utenriksdepartementet, april 2019
- Stensrud, Ellen, «Myanmar: Folkemord i skyggen av demokratiseringen?», forelesning, Bjørknes Vitenskapelige Høyskole, april 2019
- Vogt, Carl Emil, «Hva visste Quisling om jødeutryddelsene?», presentasjonsforedrag under miniseminar på HL-senteret 12.9.2019.
- Weiss-Wendt, Anton, «Raphael Lemkin and the Politics of the Genocide Convention,» 51 National Convention of Association for Slavic, East European & Eurasian Studies, San Francisco, USA, november 2019
- Weiss-Wendt, Anton, «Nazi Mass Crimes and the UN Genocide Convention,» Litteraturhuset, Oslo, november 2019
- Weiss-Wendt, Anton, «The Universal Declaration of Human Rights and the Genocide Convention as a Casualty of the Cold War, 1947–48,» *Research and Human Rights*, konferanse i regi av Det Norske Videnskapsakademi, Oslo, September 2019
- Weiss-Wendt, Anton, «The China Factor: The Soviet and American Responses to Mass Violence in Tibet, East Pakistan, and Cambodia, 1959–79,» 14 Biannual Convention of the International Association of Genocide Scholars, Phnom Penh, Cambodia, juli 2019
- Weiss-Wendt, Anton, «The Notion of *Soviet Genocide*: Raphael Lemkin and East European Émigré Organizations in North America,» 24 Annual Convention of the Association for the Study of Nationalities, New York, USA, mai 2019

07

Utvalgte arrangementer

***Hvis du bryr deg om
demokratiet, bør du hate
antisemittisme.***

*Holocaust-historiker
Deborah Lipstadt*

ARRANGEMENTER

Et utvalg arrangementer

Her følger et lite utvalg av alle arrangementene
i regi av HL-senteret i 2019.

Søndagsforedrag

- **10. februar, HL-senteret**

«Snublesteiner - mer enn et minnesmerke». Sidsel Levin forteller om noen av de ukjente historiene bak de 543 navnene.

- **17. mars, HL-senteret**

«Kirken under 2. verdenskrig». Et foredrag ved Egil Morland, cand.theol. og dr.philos. professor i teologi.

- **24. mars, Gamle Festsal**

«Det hendte også her». Et foredrag ved Torgeir Sæveraas. Basert på arbeidet med den nylig utgitte boken *I skyggen mellom trærne*.

- **31. mars, HL-senteret**

Foredrag: «Holocaustbenektelse i Norge etter krigen» ved historiker og forsker ved Jødisk museum i Oslo, Kjetil Braut Simonsen.

- **7. april, HL-senteret**

Foredrag: «25 år siden Rwanda: Hvordan bli «oss» etter et folkemord»? Innledning ved HL-senterets forsker Anton Weiss-Wendt og foredrag ved Sigrun Marie Moss, postdoktor ved Psykologisk institutt, UiO.

- **8. september, HL-senteret**

Foredrag «Hva har innvandrerkvinnene vunnet disse 50 årene, og hva gikk tapt?» Shazia Majid forteller om en blind flekk i norsk historie - fra innsiden av patriarkatet.

- **15. september, HL-senteret**

Foredrag av Timothy Boyce «Om Odd Nansens hemmelige dagbok - og overlevelse».

- **13. oktober, HL-senteret**

«Urfolks natursyn - noe å lære for oss?» Foredrag av Arne Johan Vetlesen og kommentar og samtale med Maria Guzman-Gallegos.

- **20. oktober, HL-senteret**

Foredrag/samtale «75 år siden frigjøringen av Finnmark» med professor emeritus, Einar Niemi og førsteamanuensis Marianne Neerland Soleim, begge ved UiT Norges arktiske universitet.

- **27. oktober, HL-senteret**

Noen jøder slapp unna Donau-transporten, nærmest med en tilfeldighet. To som ble plukket ut av køen på kaia på var Elena Feinsilber og Victor Goldschmidt. Hvem var de to? Hva skjedde? Foredrag av Tore Pryser.

- **3. november, HL-senteret**

«80 år etter borgerkrigen». Foredrag av Hans Fredrik Dahl.

- **17. november, HL-senteret**

«Jødehat i avisene under okkupasjonen». Foredrag av Bjørn Westlie.

• **24. november, HL-senteret**

Marte Michelet og Torgeir E. Sæveraas holder innledninger om hvordan de arbeider med og skriver om Holocaust i sine bøker. Forfatterbad ved HL-senterets direktør Guri Hjeltnes.

Andre foredrag

• **2. mars, Gamle festsal**

«Om det tysk-norske Geldmacher-nettverket». Et foredrag ved professor emeritus i historie fra Høgskolen i Lillehammer, Tore Pryser.

• **14. mars, HL-senteret**

«Weimar-republikken 100 år: Kaos, kreativitet, kamp og katastrofe». En samtale mellom HL-senterets seniorforsker Terje Emberland og professor Bernt Hagtvedt.

• **6. april, Gamle festsal**

«Okkupasjonstidens høyesterett – en domstol i Quislings tjeneste»? Foredrag av Hans Petter Graver, professor ved Universitetet i Oslo.

• **27. april, Gamle festsal**

Nylansering av *Mein Kampf*. Hva slags bok er dette? Hvorfor disse nytugivelsene av et antisemittisk hovedverk? Samtale med Christhard Hoffmann, Professor, UiB, Terje Emberland, Seniorforsker, HL-senteret, Anders Kjølsvæd, Førsteamanuensis, OsloMet.

• **23. mai, Litteraturhuset**

Gullrutevinner ZombieLars «Nisser og troll mot fremmedfrykt»? En samtale mellom serieskaper Thomas Seeberg Tørjussen, skuespiller Laila Goody, Holocaust-formidler Peder Nustad og rasismeforsker Alexa Døving ved HL-senteret.

• **10. September, Litteraturhuset**

«The ordinary amidst the extraordinary: Encounters between the occupier and the occupied in Europe». Foredrag av Maria Fritsche.

• **12. september, HL-senteret**

«Hva visste Quisling om jødeutryddelsene?». Foredrag av Carl Emil og kommentarer av Quisling-biograf Hans Fredrik Dahl, historiker Mats Tangestuen og HL-senterets Øystein Hetland.

• **22. september, Litteraturhuset**

Foredrag med Richard Overy: «Why War? September 1939 revisited».

• **24. oktober, Litteraturhuset**

«Apokalypsens tid: Luftmakten». Hva var luftmaktens betydning for utfallet av andre verdenskrig, med spesielt blikk på de strategiske bombekampanjene? Foredrag av Ole Jørgen Maaø.

• **21. november, Litteraturhuset**

«Spillet om FN's folkemordkonvensjon!» Foredrag av Anton Weiss-Wendt, forsker I ved HL-senteret.

• **12. desember, Litteraturhuset**

«Lipstadt om Eichmann-saken. Holocaust-historiker Deborah Lipstadt snakker om den berømte Eichmann-saken.

Konferanser, seminarer og workshops

• **14.-15. februar, HL-senteret**

HL-senteret arrangerer Nordic Dembra Workshop.

• **13.-14. mars, Universitetsaulaen i Bergen**

Nasjonal Dembra-konferanse i Bergen, «Utenforskap og medborgerskap - Myndiggjøring som redskap mot ekskludering og hat».

• **5.-6. September, HL-senteret**

Internasjonal konferanse om masse mord: «Prevention and Punishment: Lessons learned from the Yazidi and Rohingya cases.

• **18.-19. september, Scandic Hotel, Kuben Videregående skole**

HL-senteret arrangerer Nordic Dembra Workshop i Oslo.

• **13. november, Jødisk museum i Oslo**

Fagseminar om antisemittisme. Vertskap: Jødisk museum i Oslo og HL-senteret.

• **12. desember, HL-senteret**

Konferanse og nettverksmøte «Bigotry and hate: Local and Global Perspectives».

Andre aktiviteter• *27. januar, Akershuskaia, Artilleriloftet*

Markering av den internasjonale Holocaustdagen på Akershuskaia i Oslo.

• *28. april, HL-senteret*

Turist i egen by.

• *2. mai, HL-senteret*

Lansering av boken *Hva er konspirasjonsteorier* med forfatterne Terje Emberland (HL-senteret) og Asbjørn Dyrendal (NTNU).

• *11. juni, HL-senteret*

Ti masterstudenter la fram arbeidene sine om ekstremisme, rasisme, antisemittisme og udemokratiske holdninger i skolen.

• *12. juni, HL-senteret*

Åpning av HL-senterets sommerutstilling «Etter et folkemord: Møter med jezidier».

• *12.-16. august, Arendal*

HL-senteret deltar på Arendalsuka med bl. a disse arrangementene:

- Dommer for en dag. Tema: «Ytringsfrihet og vern mot hatefulle ytringer, er to gode samfunnsverdier». Et arrangement organisert av HL-senteret og Advokatforeningen.
- Paneldebatt med HL-senterets direktør, Guri Hjeltnes som ordstyrer. Tema: «I grunnskolen er ny læreplan på trappene, og fra 2020 skal alle 6-åringene utdannes til å bli engasjerte, historiebevisste og demokratiske medborgere. Hva betyr det i praksis for læreren?».
- Paneldebatt: Samehets og konspirasjoner: Grums eller trussel mot demokratiet? Innledning ved HL-senterets Lars Bjørndal-Lien.

• *22. september, HL-senteret*

Åpent hus i Villa Grande med husomvisninger og foredrag.

• *6. november, HL-senteret*

Fagseminar for å markere nyttingen av Oskar Mendelsohns tobindsverk *Jødernes historie og liv i Norge gjennom 300 år*.

• *26. november, HL-senteret*

Lansering av nye Dembra-ressurssider. Åpent heldagsseminar.

Konsserter og forestillinger• *28. april, HL-senteret*

Forestillingen «Carl Fredriksens transport» vises, en fortelling om krigens største redningsaksjon i Norge. Per Jostein Aarsand forteller og Solfrid Molland synger.

• *12. mai, HL-senteret*

Konsert: Mysteriet i Marcel Prousts roman. Med Johan Bøen (fiolin) og Håkon Austbø (klaver).

• *26. mai, HL-senteret*

Familieforestilling i anledning Henrik Wergelands fødselsdag av Grav litteratur- og teatergruppe.

• *29. september, HL-senteret*

Konsert med Truls Mørk, cello, og Håvard Gimse, klaver som bød på blant annet Beethovens siste cellosonate, samt Schumann og Rachmaninov.

• *10. november, HL-senteret*

Konsert med Trio Ssens som spilte Bach: Goldbergvariasjoner i arrangement for stryketrio. Sølve Sigerland, fiolin, Henninge Landaas, bratsj, og Ellen M. Flesjø, cello.

• *8. desember, HL-senteret*

Konsert med Johannes Weisser (baryton) og Håvard Gimse (piano) som spilte Liederkreis opus 24 og Dichterliebe opus 48 av Robert Schumann.

Venneforeningen• *4. februar, HL-senteret*

«Nytt maktvakuum i Europa? Fra Versailles 1919 til Europa 2019». Foredrag av Halvor Tjønn, historiker og journalist.

• *8. april, HL-senteret*

«Stutthof-eksperimentet: Norske politifanger i SS' omskolingsleir». Foredrag av Terje Emberland.

• *6. mai, bussreise til Sverige*

Utflukt: Følg fluktruten til Carl Fredriksens transport.

• *21. oktober, HL-senteret*

«Folkemord – om jezidiene og rohingyanes skjebner», et foredrag ved HL-senterets forskere Ingvill Thorson Plesner og Ellen Stensrud.

08

HL-senterets ansatte 2019

*Senteret rommer flere
fagavdelinger - forskning,
undervisning, dokumentasjon,
resepsjon, kommunikasjon
- som jobber tett sammen.*

ANSATTE

HL-senterets ansatte

Her følger en opplisting av de som var ansatt ved HL-senteret i løpet av 2019.

Ledelse

Guri Hjeltnes, direktør
Nina Lyng-Vagstein, administrativ leder

Forskning

Vibeke Kieding Banik, forsker
Synne Corell, forsker
Marie Ebersson Degnæs, stipendiat
Alexa Døving, forsker I
Terje Emberland, forsker I
Birgitte P. Haanshuus, stipendiat
Øystein Hetland, rådgiver
Christhard Hoffmann, forsker I
Øivind Kopperud, forsker
Claudia Lenz, seniorforsker
Vibeke Moe, stipendiat
Martin Aasbø Ringdal, vitenskapelig assistent
Ingvill Thorson Plesner, nettverkskoordinator og forsker
Ellen Stensrud, forsker II
Anton Weiss-Wendt, forsker I

Undervisning

Henriette Borchgrevink, formidler
Kristin Borgenheim, formidler
Ingjerd Veiden Brakstad, formidler
Elise Christensen, fungerende undervisningsleder
Isak Emberland, formidler
Benjamin Geissert, undervisningsleder (i permisjon)
Lars Lien, formidler
Lars Preus, formidler

DEMBRA

Ingun Steen Andersen, rådgiver
Kristin Borgenheim, Dembra-veileder
Elise Christensen, Dembra-veileder
Christopher Gambert, seniorrådgiver
Dembra for lærerutdanningen
Claudia Lenz, prosjektleder Dembra for lærerutdanningen
Peder Nustad, prosjektleder
Martin Aasbø Ringdal, koordinator
Nordisk Dembra

Bibliotek/Dokumentasjon

Jan Alexander Svoboda Brustad, rådgiver
Ewa Mork, leder bibliotek og dokumentasjon

Administrasjon

Kari Amdam, kulturansvarlig
Monica Bjermeland, kommunikasjon- og programansvarlig
Georg A. Broch, rådgiver
Therese Melhus Danielsen, økonomiansvarlig
Benjamin Geissert, prosjektleder MINO
Peder Hellberg, seniorrådgiver
Maria Rosvoll, rådgiver
Ellen Rømming, spesialrådgiver
Hanne Steien, utstillingsdesigner
Carl Emil Vogt, rådgiver
Jacob Yakoubi, vaktmester, renhold

Foto: Haakon Harriss

Snik-kikk inn i 2020

I januar i 2020 fikk HL-senteret fint besøk i anledning markeringen av Den internasjonale Holocaustdagen 2020. Statsminister Erna Solberg møtte tidsvitner ved senteret. Her flankert av Raya Bielenberg og Siegmund Korn.

Resepsjon

Kristin Aldrich Zwick, besøksansvarlig
 Even Næss Bergsenseng, resepsjonsmedarbeider
 Henriette Borchgrevink, resepsjonsmedarbeider
 Isak Emberland, resepsjonsmedarbeider
 Maria Folland, resepsjonsmedarbeider
 Irene Kildahl, resepsjonsmedarbeider
 Alexander Sordal Kjebekk, resepsjonsmedarbeider
 Stian Klasbu, resepsjonsmedarbeider
 Miriam Mathisrud, resepsjonsmedarbeider
 Memona Tariq Sindhu, resepsjonsmedarbeider
 Even Skallerud, resepsjonsmedarbeider
 Idunn Victoria Skjæveland, resepsjonsmedarbeider

Frivillige, gjesteforskere og studenter

Joy Davidsen, masterstudent
 Theodor Vestavik Geelmuyden, praktikant
 Christopher Harper, forskningsassistent
 Eliana Hercz, masterstudent
 Annika Lundeberg, praktikant
 Håvard Friis Nilsen, gjesteforsker
 Kaitlin Preusser, praktikant
 Adrian Busk Strømsmoen, masterstudent
 Sunniva Sneis Vidhammer, masterstudent